

לישנא קלילא

סיכום בקצרה לתלמוד ירושלמי עם ביאור הגרח"ק צוקללה"ה

יומא לט. - סוכה טו. | ע"פ סדר ש"ס ירושלמי עוז והדר | גליון 39

פ"ו ה"ג

לט שיער המשתלח הכל כשרים להולין ואפי' ישראל, אלא שכהנים גדולים עשו קבע ולא הניחו לישראל להוליכו, ואמר ר' יוסי דהוה מעשה והוליכו ערשלא שם אדם מציפורין שהיה ישראל דאף ישראל כשר דכ' 'ושלח ביד איש עתי' איש משמע אפי' זו, 'עת' ללמד דבעי מוזמן, ואף בשבת ואף בטומאת, והא דאמרו גם דבעי מוזמן וגם דבעי 'עתני' פ"י מוזמן, י"ל דבעי א' ולא ב' **שלוחם**, ואם הלכו שנים רק א' חשיב שליח שנטמא בגדיו, דכ' 'והמשלח את השעיר לעזאזל יכבס בגדיו', ולא המשלח את המשתלח פ"י זה שהתלה למשלח.

טומאת בגדים למשלח, ברח השעיר דרך הליכה מטמא בגדים כגון שלבש בגדים אחרים, אבל דרך חזרה פ"י הגיע לצוק וברח השעיר, אינו מטמא [א.ה. וכגון שהחליף בגדים].

ר"א לא רצה להשיב האם משלחים אחר **כשחלה השליח**, וכן לא השיב **כשחלה המשתלח** האם מרכיבים על החמור, וכן לא השיב **בדחף את השעיר ולא מת**, לפי שלא השיב מה שלא שמע מימין [ואמר לשואליו שהיו בשלום ולא יחלו, ועל המשתלח אמר שיכול הוא לישא אתכם ואותי אלא דלא השיב מה שלא שמע כ"ל ועל שלא מת השיב כך יהיו אויבי השמים], אבל אמרו חכמים דמשלחים ביד אחר, ואם חלה המשתלח מרכיב על חמור, ואם 'חפו ולא מת, יורד אחריו וממיתו.

שמעון הצדיק, כל ימיו של שמעון הצדיק, עד שמגיע **השעיר** לחצי ההר נעשה אברים אברים, ומשמת היה בורח האבר והסיקין אוכלין אותו, וכן כל ימי שמעון הצדיק היה **גורל עולה בימין**, ומשמת פעמים בימין פעמים בשמאל, וכן היה **דולק נר מערבי** ומשמת פעמים כבה פעמים דלק, וכן היה **לשון של זהורית מלבין** שהיה קשור בראש המשתלח, והיה מלבין לסימן שמחל הקב"ה לישראל כדכ' 'אם יחי חטאיכם כשנים' וגו', ומשמת פעמים מלבין פעמים מאדים, וכן **אור המערכה** מתגבר ועולה משהיו נותנים ב' גזירי מערכה בשחרית ולא היו מוסיפים עוד, ומשמת תשש כוחה של מערכה, והיו נותנים עצים כל היום, כן היתה ברכה שלוחה **בשתי הלחם ובלחם הפנים** והיה נופל לכאז"א כזית ויש ששבעו ויש שאכלו והותירו, ומשמת נטלה ברכה מהם והיה נופל לכ"א כאפון גגירי של אפונים, והצנועים מושכין ידיהן, והגרגרנים היו פושטין את ידיהן, ומעשה ככהן א' שנטל חלקו וחלק חברו והיה נקרא בן חמץ ע"ש דכ' 'אלקי פלטי וגו' מעול וחומץ' פ"י גזל.

מ' שנה קודם חורבן ביהמ"ק, היה נר מערבי כבה, ולשון של זהורית מאדים, וגורל עולה בשמאל, ונועלים דלתות ההיכל מערב ומשכימים ומוציאים פתוחין סימון ילד להכנס, וא"ל ר"י בן זכאי היכל למה אתה מבהילנו, ויוענים אנו שוסף להיחרב דכ' 'פתח לבנון דלתין ותאכל אש בארצך'.

בית חוני, מ' שנה שימש שמעון הצדיק ובשנתו האחרונה וידע קן כמבאר לעיל פ"ה ה"ב, אמר שבשנה זו מת וישמש בנו נחונין תחתיו, לר"מ קינא בו שמעי

אחיו הגדול של נחונין, והלבישו אונקלה מלבוש עור וחגרו צלצל של נשים ואמר ראו מה אמר זה לאהובתו שימשש בכה"ג שימש תחילה בבגדיה, ובדקו הדברים ולא מצאו לפי שברח להר המלך ומשם ברח לאכסנדריא ועמד ובנה שם מזבח והקריב קרבנות גויים לשם שמים, וקרא עליו 'ביום ההוא יהיה מזבח לה' בתוך ארץ מצרים', ואמרו דאם זה שלא נכנס לשררה כך קרה לו, עאכ"כ הנכנס לשררה דיש להיזהר מלהורידו, **ולר"י** מינו את שמעי אחיו וקינא בו נחונין אחיו והלביש לשמעי כנ"ל וכו', ואמרו ראו איך מן שלא נכנס לשררה השיא את ישראל לעז' אבל לר"מ עשו לש"ש משל גויים, והבא לשררה עאכ"כ.

פ"ו ה"ד

מ' שילוח שעיר המשתלח, היו עושים לו כבש פ"י כסוי לכבש, א"נ כבש ממש מהעזרה עד חוץ לירושלים מפני אלכסנדראיין שנקראו בבליים שהיו תולשים בשערן של כבש א"נ של משלח ואומרים לו טול ולא תשהה ענותינו, ועד מתי אתם תולין הקלקלה בנו.

סוכות שהיו בדרך לעזאזל, יקירי ירושלים חשובי ירושלים היו מלויין אותו מסוכה לסוכה שישבו שם מעי"כ, לר"מ היו י' סוכות תוך יב' מיל ולא היו מלויין אותו בסוכה האחרונה דלא הותר להם ללכת יותר מאלפיים אמה אלא רואין מעשיו מרחוק, **ולר' יהודה** היו י' סוכות בתוך י' מיל א"נ גרסי' ט' סוכות ולא היו מלויים אותו, **ולר' יוסי** ה' סוכות וכולן היו מלויים אותו ע"י עירוב, ור"א בנו אמר שיכל לעשות הכל ע"י ב' סוכות א' רחוק ד' מילין מירושלים, וסוכה אחר ד' מילין ועירוב אחר י' מילין.

היו אומרים למשלח הרי מים והרי מוזן לייפות את כוחו שאין יצר הרע תאב אלא למה שאסור לו, כר' מנא שבקש לשנות אצל ר' חגי ומשהתיר לו לשנות לא רצה לשנות.

זהירות בשתיה, רחב"ב היה מספר שאדם הלך עם בתו ובקשה לשנות ואמר לה להמתין וחזר ואמר כן ולבסוף מתה והיה מספר כדי שיהיה בבניהן ליתן להם מים, ר' אחא היה אומר בסוף תפילת מוסף ללכת להאכיל התניוקות שלא יבואו לידי סכנה.

פ"ו ה"ה

לשון של זהורית, היה חוקל לשון של זהורית חציו בסלע וחציו בין קרניו ולא קשר כולו בסלע שמא ילבין קודם שירוק השעיר לצוק ומשמחתו שהלבין שיכח לזרוק, ולא כולו בשלעול לא יוכל לראות, ואח"כ דוחפו לאחוריו, ומתנגלגל ויורד ללא היה מגיע לחצי ההר עד שנעשה אברים אברים, ובא וישב בסוכה האחרונה עד שתחשך והתירו לו עד סוכה זו מחמת שהוא מעונה וחלש, ועוד שירא לעמוד במבדר יחיד משתחשך.

בראשונה כל אדם קשר בחלונו, והיו מתביישין אלו שלא הלבין רק מחמת ענותיותו, וקשרו בפתחו של היכל והיו רואים להם הכתנים, ופעמים היה מלבין ופעמים מאדים, וחזרו וקשרו אותו בסלע ואין רואה אלא המשלח.

כ' **לכו ונוכחה וגו' וכ' אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו אם יאדימו כתולע כצמר יהיו**, יש שפ"י כשנים שבין שמים לארץ מהלך ה' מאות שנה כדאיתא ביר' בברכות,

וביותר מה' מאות שנה כצמר יהיו שהוא פחות לבן מהשלג, וי"מ כשני אבות דבין כולם נמצא ה' מאות, אברהם קנה, יצחק קפי ועקב קמו, דאף דעולין לתקב' כבר אמרו דב' שנים של אברהם אינם מהמניין לפי דב' שנים הכיר את בוראו, **ויש שדרשו** 'כשלג ילבינו' במקדש ראשון שהיו עונותיהן מועטין, וכצמר יהיו' במקדש שני, **ויש שדרשו** אם יהיו חטאיו כפי שניו של אדם, ילבינו כשלג ואם יותר כצמר יהיו.

המשלח את השעיר מטמא בגדים, לת"ק משיצא לחומת ירושלים, **ולר"ש** משעת דחיתו לצוק.

פ"ו ה"ו

מא אחר שילוח השעיר היה בא **לפר ושעיר הנשרפים** קרען ונתן האימורים במגס קערה והקטירים על המזבח ופי' בבבלי להקטירים לאחר זמן, כיון דהיה מקטיר יחד עם המוספים לאחר שקורא בתורה, והכנים לפר ושעיר במקלות ונטלו ד' בנ"א בב' מקלות והוציאו לבית השריפה חוץ לירושלים.

איכא דתני כמתני' שריפת פר ושעיר אחר שילוח השעיר, ואח"כ קריאת הכה"ג ומסייע מקרא דכ' 'והמשלח את השעיר' וגו' ואח"כ כ' 'זאת פר החטאת ואת שעיר החטאת', ואמרו דאף איכא דתני קריאת הכה"ג אחר שילוח השעיר ס"ל דשרפו אחר הקריאה, אלא שלא היה הכה"ג עושה כן, והוי כאדם העולה מטבריא לציפורי ואף קודם שמגיע לציפורי אומר שהוא שם וכיון דאין הכה"ג שורף חשיב לקריאת התורה.

פרים הנשרפים כדים, נשרפים חוץ לג' מתנות, וילה"ס בנטמאו האם גם נשרפים חוץ לג' מחנות דאין בטומאתם לפוסלן מלהשריף חוץ לג' מתנות, אר"י דנשרפים במקדש כדין בשר שנטמא, יש שאמרו דה"מ דילה"ס בנטמא קודם זריקה, אבל אחר זריקה כבר הוי במועדו ונתרצה הקרבן ופשיטא דדוחה את הטומאה, אבל קודם זריקה ילה"ס האם מהדרין לעשות בסברה, אבל אמרו דפר העדה של ציבור לא כ' 'במועדו', ור' מנא הק' מ"ט לא אמרו גם פר משיח דלא כ' ביה 'במועדו'.

השורף פר ושעיר מטמא בגדים, לת"ק משיצאו מחומת העזרה, **ולר"ש** משיצאת האור ברובן.

ר"א ס"ל אליבא דת"ק דתלית הדבר ברוב, ולפ"י הסתפק **ביצא רוב האבר המשלים לרוב האם מטמא בגדים** פ"י דע"י יציאת כל האבר יאז רובו בחוץ, וילה"ס האם חשיב לכל האבר בחוץ והוי כיצא כולו, והנה באופן שמיעוט האבר משלים לרוב הבהמה, ודאי דחשיב כיצא רובו ול"א שדי' מיעוט האבר בתר רובו של אבר דלא שביק' רוב הבהמה, אלא בעי ביצא מחצה על מחצה אבל אליה לא אלים רוב אבר כנגד רוב הבהמה.

רחב"ב הסתפק **האם מטמא בגדים במרים הנשרפים ביצאו וחזרו**, והנה פשיטא דרך חזרה אינו מטמא בגדים, ומבעי האם ביצאו וחזרו והתחילו לצאת האם מטמא בגדים אף שנעין לא יצא ומשום דכבר יצא, יש שהוכיחו מדתנן דאינו מטמא בגדים דתנן שהיו נושאים את הנשרפים במוטות והאחרונים אינם מטמאים עד שיצאו, ומוכח דאין הגדון תלוי בפר אלא בנבירא, וכל שלא יצא אינו מטמא, **אבל ארסא דשאני מתנ'** דכ' 'והוציא' דבעי

שיוציא כל המוציא אבל בכה"ג שכבר יצא דילמא אף בפנים והתחיל לצאת מטמא בגדים.

מב **לחצות תורה בפנים ולחמה חוץ לחומה** של קדש הלחם ואף שהקדישין מ"מ לא קדשו קדוה"ג עד שישח הובת, **לר'** יתחנן חוץ לחומת **ירושלים** אבל לא חוץ לחומת העזרה כיון דעתי' לצאת לירושלים, **ולר"ל** חוץ לחומת העזרה אף דסופן לצאת מ"מ מקומן בעזרה, וכדאמר ר"ל בשר שלמים שיצא ואח"כ נכנס ונזרק עליו הדם פסול דנפסל משום יוצא, ואמרין **דילה"ס האם יש פסול יוצא** בפר ושעיר הנשרפים, והיינו אליבא דר"ל אבל לר"י כיון דסופן לצאת לא נפסלו ביוצא, ואמרו דאף לר"י ליה"ס כיון דירושלים אף שאינה מחיצה לקד"ק מ"מ היא מחיצה לקק"ל, אבל חוץ לירושלים אינה מחיצה כלל, אבל הק' דמ"מ סופן לצאת.

הנה פר ושעיר הנשרפים אינם מטמאים אדם וכלים דאין מטמאים בטעם אלא את המתעסקים בהם, אבל לה"ס **האם פר ושעיר הנשרפים מטמאים** אוכלין ומשקין, בלא הכשר ובלא טומאה של שרץ דדלמא כיון דסופן לטמא טומאה חמורה מטמאין, פ"י כיון דהמתעסקין נטמאין ממנה גם אדם וגם כלים, וה"נ יטמאו אוכלין ומשקין, **ואילה"ק** דמעיתה יטמאו אימורים ולא משכחת לה אימוריהם קרבים ע"ג המזבח, די"ל דמבעי רק לאחר שפירשו אבל קודם אינם עומדים לשריפה, ואי"ל דיטמאו בשעה שפירשו דמייירי בנתוין בכל כוחו, א"נ אפי"ל אז פירשו והיו כמי חטאת שאינם נטמאים מנוטמאם דאי נטמאים לא מצוין מי חטאת ששרים, ובלא **לחוכיח מנבלת עוף טהור** שמטמא אוכלין וכן הכשר וטומאה מחמת דסופן לטמא טומאה חמורה לטמא בגדים שהם בית הבליעה, כיון דשאני נבלת עוף טהור שאין לו מחיצה כירושלים אבל אימורים ופר ושעיר הנשרפים יש להם מחיצה, משא"כ נבלת עוף טהור דמטמאה בכל מקום, [אבל אין לדחות דאין לנבלת עוף טהור מחיצה כלל, דהלא כלב הלושב בגדים אינו מטמא בגדים כשאוכל נבלת עוף טהור ומצא דמקצת מחיצה יש להם במה שמטמאים רק אדם ולא במהם].

פיגול בפר ושעיר הנשרפים, חשיב לוורק דמם או להקטיר אימורים למחר פיגול, אבל שחט לשרוף למחר לא פיגול, דאין פיגול אלא באכילת אדם או מזבח, ולפי"ז אמרו למ"ד אין אדם שרץ אין זריקת דם אדם אבדו אימורים אין זורקין את הדם מחמת הבשר העומד לשריפה, כיון דלא הוי בשר לפיגול וה"נ לזריקה.

אף **זר ששרף** מטמא בגדים דשריפה כשרה בור, ואף היללה כשר לשריפת פר ושעיר, דהוי ק"ו מאימורים הפסולים בור וכשרים בלילה.

הנטמאים בשריפת פר ושעיר, כ' 'והשורף אתם יכנס בגדיו, והיינו המסייע בשעת שריפה, אבל לא המצית את האש, ולא המסדר את המערכה, וכן המהפך בזכית מטמא בגדים.

העומד בירושלים ושורף בחוץ ע"י קורה, י"א דאינו מטמא כיון דאינו בכלל ההוצאה ושרף, אבל בשם **חזקיה** אמרו מטמא דדרש' בשריפת הפר' וטמא עד הערב' וכבר כ' כבס בגדיו, אלא לרבות את השורף מכל מקום ואפי' סמייע, וה"נ העומד בירושלים מטמא בגדים.

פ"ח ה"ז

מגז ידיעת הכה"ג שהגיע שעיר למדבר לפי שאינו מתחיל בעבודה אחרת עד שמגיע שעיר למדבר, **לת"ק** ע"י ידיכיות פ"י אבנים גדולות שהיו מניפין עליהם בסודרין, **ור' יהודה** ס"ל דמשהגיע שעיר למדבר נעשה מצותו, אע"פ שהיה מהלך עד הצוק ב"ז ולא ולכן דין ג' מילין מירושלים עד בית חורון שבמדבר, וכלי הוולגים מיל ללוותו עד סוכה הראשונה וחזרין מיל ושוהין מיל, **ור' ישמעאל** אומר היה לשון של זהירות קשור על פתחו של היכל, וכשהגיע למדבר הלשון היה מלבין כדכ' 'אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג יליבני'.

בא לו

פ"א ה"א

קריאת הכה"ג בפרשת היום, דכ' 'ויעש כאשר צוה ה' את משה' ומאה דלא כ' ויעש כן אהרן, ש"מ שעשה כאשר צוה, והיינו דקרא מה שצויה ה', **ולובש הכה"ג** בגדי לבן או איסטלית לבן משלו לפי שאין קריה"ת עבודה, אבל בגדי זהב אמרו בשם ר' **יתחנן** אין לובשים בתחילה בשיירי עבודות כקריה"ת ותפילה שאומר בבית החיצון, [א.ה.] ובטעם הדבר ביאר הראשונים ר"פ ב"ל כיון דשינוי בגדים בעי טבילה ואין טבילה אלא לעבודה חשובה, ובר"ח שם מביאר דדוקא בגדי לבן משום דשרי להנות מהם], ואמרו דאי"ל דטעמא דאסור בגדי זהב משום שאין בגדי זהב בעבודה שבהוץ כפי דשחטיה לבן לעבוד זהב בגדי זהב, ולר' יסא יכול לקרוא אף בבגדי זהב כדמצינו בשחטיה, [א.ה.] שמא משום דס"ל דאף בגדי זהב נתנו להנאה א"נ שיירי עבודה כעבודה].

זמן קריה"ת דכה"ג ושריפת פר ושעיר שוים ודרך חרוקה ביניהם ולכן הרואה זה אינו רואה את זה וראיית עבודה מהא היא משום דברוב עם הדרת מלך, וקמ"ל דאינו מעביר מצוה כיון דאינו עוסק בזו.

הבאת הס"ת לקריאה בו, חזן הכנסת נוטל ס"ת ונותן לראש הכנסת ורואש הכנסת נותן לסגן וסגן לכה"ג. **בכל מקום הולכין אחר התורה**, ואף דבעלמא מוליכין אל ס"ת ולא את ההס"ת, י"ל דשאני אנשים גדולים שהתורה מתעלה בהם, והא דבבבבל מביאים ס"ת לריש גלותא אף שלא היו כ"כ גדולים, י"ל דעשו להם כפי שנהגו לאבותיהם.

במה קורין והאם מדלגין בתורה ובנביא, כה"ג עומד ומקבל וקורא אחרי מות, ואך בעשור וגוגל ומניח בחיקו ואומר יותר מהה שקראית לפניכם כתוב כאן וכדי לא להוציא לעז על הס"ת בעשור שבחומש במדבר קורא ע"פ, ומבכר ח' ברכות. **מדלגין** בנביא מפרשה לפרשה ואין מדלגין בתורה וכן לא מנביא לנביא, מלבד נביא של תרי עשר דמדלגין, ואי"ל משום גלילת ס"ת ואיכא טירחא דציבורא, אבל נביא אינה חובה, כיון דאף פרשה קטנה אין מדלגין, אלא כדי שישמיעו ישראל את התורה על הסדר, והא דנהג"כ היה מדלג שאני הכא דהוי סידורו של יום, ורואיה דהלא בכל מקום אין קורין בע"פ דברים שבכתב, מ"מ הכא כיון דהוי סידורו של יום שרי' והוי כתפילה המוספים.

כשצריך לקרוא בב' עניינים, ר' יוסה הורה לגלול אחורי הפרכת שלא יהא יכיר שהציבור ממתינ בשבילו, ואם יש ב' ס"ת יקרא בב' הספרים.

מגז ח' ברכות שהכה"ג מבכר אחר קריה"ת, **על התורה**, הבהור בתורה, **על העבודה** שאותן נירא ונעבוד, **על ההודאה** הטוב כל החדוות, **על מחילת העון** מוחל עונות עמו ישראל ברחמים, **על המקדש**, מתפלל על המקדש וחותם הבהור במקדש, ולר' אידי השוכן בציון, **על ישראל** חותם הבהור בישראל, **על הכהנים** חותם הבהור בכהנים, **על שאר תפילה** תחינה ובקשה שעמך ישראל צריכים להוושע בא"י שומע תפילה.

פ"ח ה"ב

שחיתת איל העם, כה"ג שקרא בבגדי בוץ טעון קידור"ר ופושט וטובל ולובש בגדי זהב אבל אם לובש בגדי עצמו אי"צ קידור"ר תחילה לפי שכבר קידור"ר בפשיטה, [א.ה.] וגו"ב מ"ש קידור"ר קידור"ר בתחילת היום דמקדש יור' על פשיטת בגדי עצמו], ושוחט את אילו ואיל העם לחובת היום.

שחיתת המוספים, **לר"א** ז' כבשים עם אילו ואיל העם, ומקדים לאילו ואיל העם דס"ל כב"ש דמקדוש קודם לתדיר ופליגי על ב"ה דאמרו דברכת הין קודמת לברכת היום, וע"ע בירי בברכות, ופר ושעיר קרבים עם תמיד של שחר ויש לפי' למה מקדים לפר ושעיר. **לחכמים** כל המוספים ז' כבשים פר העולה ושעיר הנעשה בחוץ קרבים עם תמיד של בין הערבים.

לר"א איכא דתני בדעת ר"ע, פר והאיל ואילו אלה העם ז' כבשים עם תמיד של שחר ומשמע דס"ל לירי' דהיו ב' אילים [א.ה.] ויש לפי' האם גם לר"א ס"ל לירי' דהיה עוד איל], ושעיר הנעשה בחוץ קרב עם של בין הערבים [א.ה.] צ"ע לשון [והשאר'] דיש לסמוך חטאת לחטאת ועולה לאולה ושאר קרבנות הוו עולה, **ואיכא** דתני' בדעת ר"ע פר ע"ל וז' כבשים עם תמיד של שחר, והשאר אילו ואילו העם ושעיר עם של בין הערבים, וטעם החלוקה שאינם קרבים עם תמיד של שחר, י"ל באילו ואיל העם, דכ' 'וציא ועשה את עולתו ואת עולת העם' והיינו אילו ואיל העם אחר עבודת היום, ובשעיר י"ל דכ' 'ושעיר אחד חטאת מלבד חטאת הכיפורים' ומנצח דפר ושעיר הנשרפין קדמו לו [וה"ה דאפש"ל דסמך חטאת לחטאת].

אילה"ק לאיכא דתני בר"ע משום חלוקה דאי משום סדר המקראות תק' דכ' אחר שילוח השעיר 'ובא' וגו' והיינו מקריה"ת ובא להוציא כף ומחתה, ואח"כ כ' 'וציא ועשה את עולתו ועולת העם' וגו', והלא לכוכ' כ' הוצאת כף ומחתה תמיד של שחר, והערבים, אך י"ל דכל הפרשה אמורה על הסדר חוץ מזה כיון דאין דבר קרב אחר תמיד של בין הערבים, וכן למד ר"א דאיירי מקריה"ת ודרש דכ' 'ובא וגו' ופשט' וכ' 'אשר לבש' ללמד שיש עבודה ביניהם, **וי"מ** דהכל נאמר על הסדר, כיון דנבא' לא נמצאת אלא מקדוש ראשון ובא לקידוש האחרון, וידעי' קידור' גם לפשיטה אחרונה מייתור ופשט' ואשר לבש' להקיש פשיטה ללבישה דבעי קידור'.

סוף עבודות הכה"ג ביו"כ, קידור' ופשט וירד וטבל עלה ונטספג והביאו בגדי לבן ולבש וקידור', ונכנס להוציא את הכף ואת המחתה והטעם דהיה מפקסין בין תמיד של בין הערבים לקטורת לפי המצוי דכה"ג טובל ב' גבולות ומקדש י' קידושין, קידור' ופשט וכו' ולבש בגדי זהב, ונכנס להקטיר קטורת והטיב את הנרות, וקידור' וירד וטבל וכו' ולבש בגדי עצמו, ומולוין אותו עד ביתו ויו"ט היה עושה לכל אוהביו שיצא בשלום.

מה הטעם שכה"ג עובד ביו"כ בבגדי לבן, דבעי שירות של מטה דכ' 'בד קדש ילבש' דומיא דשריות של מעלה דכ' 'ואיש אחד בתוכם לבוש בדים' [א.ה.] וע"ע עוד להלן בטעם שאינו משמש בבגדי זהב לפני ולפנים].

בגדי כה"ג וכהן הדיוט, כהן הדיוט משמש בד' בגדים כנתנת מכנסיים מצנפת ואבנט, ומוסיף כה"ג חושן אפוד מעיל וציץ, והטעם שהיה משמש בח' בגדים, כנגד מילה שאינה ביום השמיני דכ' 'בריתי איתני'.

אין כה"ג משמש בבגדי **זהב** לפני ולפנים, **י"מ** מפני הגאווה דכ"ז 'אל תתהדר לפני מלך', וי"מ משום שאין קטיגור נעשה סניגור לפי שעשו בני' מהזהב 'אלהי זהב'.

מה היו עושים עם בגדי כה"ג, **לתני** ר"ח היו גונזין בגדי כה"ג ומרקיבין ולא היו כשרים ליו"כ הבא, דכ' 'ולבשם' נטריקון ובלו שם, **לר'** דוסא היו כשרים לכה"ד, **אבל רבי** השיב דהלא הם בגדי כה"ג ואין מוריקין מן המזבחות, ועוד דבעי בגדי כה"ד שיש כלאים כדס"ל לרבי להלן.

אבנט כה"ג וכה"ד, באבנט כה"ג לכו"ע ביו"כ של בוץ ושל שאר השנה של כלאים דכז' 'זאת האבנט שש' היינו פשתן, 'ותכלת' היינו צמר, **ואבנט כה"ד** לרבי של כלאים דכ' 'ועשית לאהרן ולבניו ככה' וגו', **ולראב"ש** אין באבנט הדיוט כלאים והא דכ' 'ככה' י"ל אהרן בראוי לו ובניו בראוי להם.

על מה כפרו בגדי כהונה, כשם שהקרבנות מכפרים ה"נ בגדי כהונה, **כתנתו**, י"א על לובש כלאים, וי"א על שופכי דמים דכז' 'ויטבלו את הכתנת בדם', **מכנסיים** על גילוי עריות דכז' 'ועשה להם מכנסי בד לכסותו בשר ערוה', **מצנפת** על גסי רוח דכז' 'וישם את המצנפת על ראשו', **אבנט**, י"א על הגגנים שמעקמים במעשיהם, וי"א על העוקמנים בדברים, ומשום

אזהרה לעיניו, ואמר ר"ל דהלא א"א לכתוב לא תעונה דמשמע שצריך לאכול, ואי לא תאכל הלא כל האכילות שבתורה כזית ובזי"כ כותבת, ואי' השמר פן ולא תעונה' הלא הוי תלת ובבלי מבואר דהוי תרתי דלא תעונה אינו לא, אמנם היה אפשר לומר 'השמר בעיניו', וכעין דכ' 'השמר בנגע הצרעת', אלא פי' אזהרה לעיניו כיון דל"צ עונש למלאכה, דאם נענש על עינוי ודאי גם על מלאכה, וכיון דבמלאכה יש אזהרה ה"נ אם אינו ענין של עונש דמלאכה ילפי' דיש בה אזהרה והנה עונש דעיניו אינו מופנה ואין להוכיח דילפי' גז"ש שאינה מופנה מצד א' כיון דאתאי כר"ע דילפי' גז"ש אפי' אינו מופנה כלל, ולתני דלפי' ילפי' בעצם היום הוא במלאכה, מצעם היום הזה בעיניו דאף עינוי קיים ביום ובבילה ויש עונש ואזהרה, ולר' ישמעאל דבעי מופנה ילפי' היקש מ'הויה' לכם לחוקת עולם בחודש בשביעי', דעיניו כמלאכה שחיבים עליה כרת [א.ה.] והא דרי' לא יליף כראבי, שטא משום דלא קיבל לגז"ש [ז].

מלקות ותשלומין בחומץ תרומה, תנה ר' אבהו אמר בשם ר' יוחנן דתנא כלאי הכרם והכוסס חטיי תרומה לוקה דקדורה שאוכלים כן, וכן המגומע חומץ תרומה לוקה דקדורה ששותים כן, וילה"ק דר' יוחנן הוי דלא חכמים דתנה תני המגומע חומץ תרומה או הכוסס חטיי תרומה, לת"ק משלם קרן משום גול ואינו משלם חומש דל"ח אולת תרומה, ולרבי אף משלם חומש דהוי דר' אבילה, ולכאז' תק' דר' יוחנן דלא כת'ק, אבל י"ל דמודים חכמים לרבי במגומע חומץ אחר טיבולו לפי שהוא מיישב את הנפש והוי דרך שתייה.

אכל אוכלין ומשקין שאינם ראויין, או אכל ציר או מוריים, פטור.

תינוקות אין מענין אותן דאין חייבין למנוע מהם מאכל, אבל מחנכין אותן קודם שנה ושתיים בשביל שיהו גרילין במצוה, לרב **חונה** דמחנכין לשעות קודם שנה בחולה, וקודם שנתיים בבריא, ולר' יוחנן מחנכין קודם לשנה ושנתיים כבן ט' לנקהו ו' לזכר, ובשנה ושנתיים משלימים.

פ"ח ה"ד

עוברי שהריחה העובר מריח ריח התבשיל ומתאוה לו מאכילין אותה עד שתשוב נפשה דאם אינה אוכלת מסוכנים הם, מ"מ דביד' מתחילה מאכילין מהרובם, ואם לא נחה נותנים מגופו של איסור וי"מ דלא קאי איי"כ אלא בדבר איסור.

מעשה בב' עוברות שהריחן, שבאו לפני ר"ט ושלח תלמידים לומר שעתה יו"כ, בראשונה כשפסק העובר קראו עליו 'מבטן אמי אלי אתה', ובשניה כשלא פסק קראו עליו 'זור רשעים מרחם תעו מבטן דברי כזב'.

חולה מאכילין אותו ע"פ בקיאין רופאים המומחים, ובבבלי דייק ע"פ שנים, וכגון שיש ג' שאומרים שלא יאכל וכו' אומרים שיאכל, ואולי בתי תורה, ואם אין שם בקיאין מאכילין אותו ע"פ עצמו עד שיאמר ד'.

חולה אומר שיכול להתענות ורופא אומר אינו יכול, שומעין לרופא דאמר' שאחזה שנות את החולה, ואפיכא' שומעין לחולה דלכ יודע מרת נפשו, **חולה אומר יכול ורופא אומר איני יודע**, הוי ספק נפשות ודוחין את השבת.

פ"ח ה"ה

ג' מי שאחזו בולמוס חולי' מחמת רעבון ועיניו כחות והוא מסוכן למות. מאכילין אותו אפי' דברים טמאים עד שיאיוור עיניו, ואף כשיש מאכל חולין מותר להאכיל דבילה וצימקוּן של תרומה שהם מתוקין ביותר כדכ' במעשה דצלקל 'ומצאו איש מצרי נתנו לו מים ולחם' ואי"ח 'ויתנו לו פלח דבלה ושני צימקוּם', עוד מציוי שאכל איסור דוד אכל ברבעון כד' עשרונות של לחם תפנים משום סכנה, ר' יוחנן אכל ממה שלפניו וקרא עליו 'החכמה תחיה בעליה' ובבבלי כ'י, שאכל מתאנה מהמזרח תחילה שהיא מתוקה, ולכן קרא עליו כן.

פ"ח ה"ו

הקל הקל תחילה, **נבילה ותרומה**, יאכל תרומה והיינו כמ"ד בפ"ג דמאי' מאליהן קבלו את המעשרות דאל"ה הלא נבילה באיסור ל"ת ותרומה באיסור מיתה, **טבל ושביעית** לאחר הביעור יאכל שביעית, **חלה וערלה** ספק.

כלב שוטח, **סימניו**, פיו פתוח, רירו יורד, אוזניו סרוחות, זנבו נתון בין ב' ירכותיו, מהלך לצדדין והכלבים נוחזין בו, וי"א אף נובח ואין קולו נשמע, **ובא לו חולו** זו, וי"א ע"י רוח רעה, וי"א מאשה שבדקה כשפים בו, **ומי שנשכו**, לת"ק אין מאכילין אותו מחצר כבד שלו אף שנוהגין כן הרופאים מ"מ אי"ז רפואה גמורה ר' מתיה בן חרש מתיר, [ר' יהודה הנשיא האכיל את גרמני' עבדו מחצר כבד כשנשכו כלב שוטח ולא נתרפא, **על אימור אדם** שנשכו כלב שוטח חוי, שעקצו וחזרבו וחזי, **שבעטות פרד** שבעטו חזי.

החושש בגרונו וסופו להגיע לבני מעיים, התיר ר' מתיה בן חרש להטיל בתוכו סם בשבת מפני **דספק נפשות דוחה את השבת** י"א דכ' 'אך את שבתתי תשמרו', אך מיעוט דפעמים מחללין, וי"א דהוא סברא דאמרה תורה חלל עליו שבת אחת, והוא משמר שבתות הרבה.

מי שנפלה עליו מפולת וספק אם הוא שם וספק אם הוא חי וספק נכרי או ישראל מפקחין עליו, י"א עד חוטמו, וי"א עד טבורו כשהיה רכון, ואם מצאו חי מפקחין עליו, ואם לאו יניחוהו. **מבוי שכולו עכו"ם** וישראל א' דר בתוכו ונפלו בו **מפולת**, מפקחין עליו בשביל הישראל.

הוריו להציל משוהב, ו**הנשא**ל מגונה שהיה לו לדרוש דבר זה בריבים, ו**הנשא**ל הרי"ז שופך דמים.

במי עושין דבר של סכנה אין עושין בעכו"ם וקטן, אלא בגדול וישראל.

מעשה בשיחין שנפלה דליקה בחצרו של ר"י בן **סמאי** וירדו אנשי השלטון לכבותה, ולא הניח להם, דאמר הניחו לגבאי שיגבה חובו, ומיד קשר עליו ענן וכיבהו, ובמ"ש שלח להם ר"י בן סמאי סלע לכל אחד, ולאיפרכוס ג' דינר, ואמרו חכמים דלא היה צריך לעשות כן פי' למחות בהם.

חד נפת' מוכר נפט, שהיה אוצרו סמוך לאוצר של ר' יונה, וכשנפלה שם דליקה בא לכבות, ולא הניחו ר' יונה, ונשכמרו לו הנפתי שיקבל את האחריות על כן, הסכים וכבתה האש.

ר' יודן דכפר אימי פרס טליתו על גדישו וברחה האש.

פ"ח ה"ו

חטאת ואשם ודאי כגון אשם גזילות ומעילות מכפרין ומטמאת איכא תשובה, דאל"ה לא היה מביא קרבן, אבל אשם תלוי הבא על שגגת ספק אינו מכפר, אלא תולה להגן מהיסורין עד שיוודע שחטא ויביא חטאת.

מיתה ויום הכיפורים מכפרין עם התשובה. **התשובה** מכפרת על עבירות קלות עשה ול"ת, **ועל החמורות** הוא תולה עד שיבאו יו"כ וכפר.

נתן כרייתות על טומאת מקדש וקדשיו שעיר הנעשה בפנים יו"כ מכפר, ושאר עבירות קלות וחמורות דזנות ושגגות הודע ולא הודע עשה ול"ת כרייתות ומיתת בי"ד שעיר המשתלח מכפר, יל"פ כנ"ל במתני' דקלות היינו עשה ול"ת וחמורות היינו כרייתות ומיתת בי"ד, אלא הדפסיקו לומר בין שוגג ובין מיד ובין נודע ובין לא נודע, והיינו נודע שהוא חייב אשם תלוי, דחטאת ודאי אין יו"כ מכפר.

נתן בכרייתות על לוי כרייתות אלו חייבין על דזון כרת ועל שגגתן חטאת ועל לא הודע שלהם אשם תלוי, ואף דכבר עבר יו"כ, תי' ר"ש בשם ר' לוי במורד ביז"כ, ומהא דלא תי' דאיירי בנודע לו אחר יו"כ, ש"מ דיו"כ מכפר אפי' לא נודע.

כפרת יו"כ על עשה ול"ת, יו"כ מכפר על **עשה** אפי' לא עשה תשובה, ועל **ל"ת** רק בעשה תשובה.

נא באיזה אופן יו"כ מכפר, **האומר** אחטא ואשוב **אחטא ואשוב**, אין מספיקין בידו לעשות תשובה, **האומר** אחטא ויו"כ מכפר, אין יו"כ מכפר.

אינו מאמין בכפרה, **בעולה** האומר שאינה מכפרת, או שאינה מכפרת עליו, מכפרת, אבל שאינו רוצה בכפרתה, אין עולה מכפרת ע"כ, אבל ביז"כ האומר אין יו"כ מכפר או שאינו רוצה בכפרה מכפר הוא, דאין אדם אומר למלך שאינו מלך ופליגי על ר"ל לעיל ה"ו. **העולה מכפרת** על הרהור הלב דכ' 'הועלה על רוחכם היו לא תהיה', וכן אמר איוב 'והשכים בבוקר והעלה עולת מספר כולם' וכ' תם כ' אולי חטאו בני וברכו אלקים בלבבם'.

רבי אמר דכל העבירות יו"כ מכפר חוץ מפורק **עול ומי** בריית ומגלה פנים בתורה, שאם עשה תשובה מתכפר לו ואם לאו אינו מתכפר לו, **יש שהק'** וכי לרבי יו"כ מכפר ללא תשובה, **וי"ג** בד' רבי דמיתה מכפרת בלא תשובה חוץ מהנן ג' דבעי תשובה, אבל אין יו"כ מכפר ללא תשובה, והא דתנן דיום המיתה כיום התשובה פי' דמיתה מכפרת כתשובה, והיינו כרבי, והא דתנן במתני' משנה ב' יו"כ מכפרין עם תשובה דלא כרבי.

ראב"ע אמר דהא דר' ישמעאל דרש **ד' חילוקי כפרה** היינו ג' כיון דבכולם בעי תשובה, והיינו עבר על עשה ושב מיד, תשובה מכפרת כדכ' 'שובו בנים שובבים' משמע בתשובה לבדו, העובר על ל"ת ושב מיד תשובה תולה יו"כ מכפר, כדכ' 'כי ביום הזה יכפר עליכם', העובר על כרייתות ומיתות בי"ד במזיד התשובה ויו"כ מכפרין מחצה, ויסורין בשאר ימות השנה מחצה כדכ' 'ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם', ומי שנתחלל ש"ש על ידו אין כח בתשובה לתלות ולא ביז"כ לכפר על יסורין למרש, אלא תשובה ויו"כ מכפרין שליש, ויסורין שלמה, ומיתה ממרקת ביסורין, כדכ' 'אם יכפר העון הזה לכם עד תמתוך. **לחכמים** שעיר המשתלח מכפר על הכל, ואם אין שעיר היום מכפר ומשמע אפי' עבירות שכן אדם לחברו.

כיצד יו"כ מכפר, **לר"ז** מיד בנסיחתו, **ולר"ח** בסופו, ונ"מ במת באמצע.

האם יש להוכיח כר"ה, תנה תניא דיש מעלה ביו"כ שאין בשעיר, שיו"כ מכפר בלא שעיר ואין שעיר מכפר ללא יו"כ, וחומר בשעיר שמכפר מיד ויו"כ משתחשך ולכאז' היינו כר"ה, אבל תי' כגון שברח השעיר והיה ברעתו להביא שעירי אחר ולא מצא, דכל שיש שעיר, השעיר מכלא ופלי יו"כ, אבל הק' וכי אין הקב"ה רואה את הגולד שער לא ימצאו, ומ"ט לא נתכפר מיד מיד.

נב ראב"ע אמר **דעבירות שבין אדם למקום** יו"כ מכפר, **ועבירות שבין אדם לחברו** אין יו"כ מכפר עד שירצה את חברו דכ' 'מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו' דוקא לפני ה', ולכן ירצה את חברו ואם אין חברו מקבלו, יביא אנשים ויפייסו בפניהם, כדכ' 'ישר על אנשים' פי' יעשה שורה של אנשים ויאמר חטאתי, וישר העויתי ולא שוה לי, ואם עשה כן הכתוב אומר עליו 'פדה בשלום נפשו מעבר בשחת וחיותו באור תראה', ואם **מת חברו** יפייס על קברו.

עבירות שנתוודה עליהם יו"כ שעבר, **תני** אי"צ להתוודות עליהן ביז"כ הבא, ואם עשה כן הכתוב אומר עליו 'ככלב שב על קאו כסיל שונה באולתו', והא דכ' 'וחטאתי נגדי תמיד' י"ל שלא יהיו בעיניו כאילו לא עשא, **ותני** ר"א דהרי"ז ורזי ונושכר כד' 'וחטאתי נגדי תמיד', והא דכ' 'ככלב שב על קאו' וגו', י"ל בשונה באותה עבירה אבל החזרו ומתוודה שפיר.

מצות וידוי, עיו"כ עם חשכה קודם שנשתקע במאכל ומשתה, ובערבית, ואף שנתוודה בערבית צריך להתוודות בשחרית, ומוסף, מנחה, ונעילה, שכל היום כשר לוידי.

כיצד מתוודעים, רבוני חטאתי ומיירע עשיתי וכדעת רעה הייתי עומד ובדרך רחוקה הייתי מבחל ובדעת שעשיתי איני עושה יה"ר וכו' שתכפר לי על פשעי ותמחול כל עוונותי ותסלח לי על חטאתי.

האם צריך לפרט חטא, לריב"צ צריך לפרט חטא, דכ' 'אנא חטא העם הזה חטאא גדולה ויעשו אליה זהב, ולרע"א א"צ לפרט, אלא זהב, היינו דלימד משה וכו' על ישראל חטאאו בשביל שתתרבו בכסף הזה, וכמו שאין חמור נוהק אלא מתוך כפיפה של חרובין דע"י ששבע ותמנענע בא לידו שטות.

אמר ר"ע אשריכם ישראל, לפני מי אתם מטהרין ומי מטהר אתכם, היינו לפני אביכן שעשים דכ' 'זורקתי עליכם מים טהורים וטהרתם, וכ' 'מקוה ישראל' מה המקוה מטוהר את הטמאים אף הקב"ה מטוהר את ישראל.

מסכת סוכה

סוכה

פ"א הא

א **סוכה** **שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה לת"ק** פסולה, **ור'** יהודה משטיר, וכע"ז נח' **במבוי הגבוה מל' אמה לת"ק** יעמט את גובה הקורה שנתון על המבוי, **ולר' יהודה אי"צ למעט, ושטע מו' במבוי י"ש שאמרנו דל"ק** יליפי' מפתח ההיכל כ' אמה, ולר"י יליפי' מפתח האולם שהיה גבוה מ' אמה [ורחב כ' אמה] ומבואר בבבלי דנח' האם ההיכל האולם הם אותה קדושה ופתח האל סומע קאי על שניהם או לאו, אבל הק' דא"כ אין הכשר לר"י אלא עד מ' אמה בפתח האולם, ואילו בדעת ר' יהודה נת' ר"ח אפי' ג' אמה כשר וכע"ז תני בר קפרא אפי' ק' אמה, **לכן י"ש שפ' דנח' ת"ק ור"י לש"י** דר"י מיקל בדין פי תקרה כלפי האם מותר לטלטל תחת גשרים המפולשין לר"י מטלטלין משום פי תקרה יורד וסותם ולחכמים אין מטלטלין דלא"י פי תקרה ככה"ג שאין מחיצות הקורה נעשית להיכר [ובמבוי אף אישש לו ג' מחיצות מ"מ הקורה רחבה ר טפח, ור' יהודה מיקל דאפי' בקורה טפח אמרי' פי תקרה וכו'], ולאנא הני מקום לומר דהיור' ס"ל דלר"י אין ב' מחיצות כשרות אא"כ יש קורה ומשום פי תקרה ופליג על הבבלי דסלי' דב' מחיצות כשרות לבד, וכ"כ באו"ש, אבל שבטע מבואר דמצילין "ת למבוי המפולש כר' יהודה אע"פ דאין שם סודר.

מח' ת"ק ור' יהודה בסוכה תליא במח' במבוי דלרבנן בעי הינר שישב בסוכה דכ' למען ידעו' וכן במבוי בעי הינר, ולר"י אף בעי הינר, אבל אין לדמות זאת להלכותין ולי"ן כד' דמציעו **חילוקים בין מבוי לסוכה** **בַּזְקָרָנָה** פי' הביא ד' קורות וסיבך ע"ג" כשר בסוכה דאמר' גוד אסיק למחיצות ופסול במבוי, [אמנם קורה המונחת כחות מג"ס למבוי כשר משום לבדו, וכן קורה ד"ט כשיירה במבוי משום פי תקרה יורד וסותם], **כ' דפנות** **השלישית א"צ** פסח פי' בא' הדפנות מחוברות או אצל זו כמין אצל כשרות בסוכה, ופסולות במבוי, וכן ב' דפנות של ד"ט ושלישית טפח וכ"א מרוחקת ג"ט מחברתה, כשר בסוכה ופסול במבוי דאין מבוי כשר עד שהיא מגופף כ"א רוחות ר' דפנות ולחי או קורה. וכן פתח רחב **א' אמות** בסוכה כשר, ובמבוי פסול, **הדלא את הגפן וכו'**, בסוכה פסול משום מחובר ובמבוי כשר ולא חייש' לפתח שאינו ישר, א"ז איירי בזמורת גפן ישרה, וה"מ במבוי פחות מביא סאתיים, אבל ביותר מב"ס נעשה מחציתה שהוקפה לזרועים דקדקף המוקף אין מטלטלין אלא ג' אמות כדין כרמליית א"א הוקף מחתילה לשם דירה, ומבוי שהוא יתר על ב"ס ויש לו ג' מחיצות שהוקפו לדירה צריך קורה, אבל אם עלתה סאתילי אין מטלטלין כו, **וב' חמתה מרובה מצלתה** פסולה בסוכה וכשרה במבוי, סוכה **מקורה פסולה**, מבוי מקורה כשר משום פי תקרה, ואפי' נתן מלתירה קורה שיש בה ש"א מתרת את המבוי מדין פי תקרה.

ב' טעם ואופן הפסול בסוכה למעלה מל' אמה הנה לכא יליה"ק הלא בית אפי' גבוה מל' אמה חייב במזוזה ומעקה ומ"ש סוכה, ו**זא"ל** משום דשאני בית שהוא מקורה קירוי קבע ולא קירוי עראי כסוכה, כיון דמציעו סוכה

שיש לה קירוי קבע בנפחת הגג אם אין מהכותל ד' אמות כשרה ועיקר הקירוי הוא קבע, **זא"ל** גוד דאף דהו דופן עקומה ואינו סבך פסול מ"מ איכא חשיבות למקום ע"י קירוי זה, **ובן איי"ל** דשאני בית שהוא מגופף מד' רוחות כיון דמציעו אנסדרה שפנרצ' במלואה לרה"ז ומטלטלין בכולה ולא רק בד' אמות כדין מבוי [הענין מבוי שאינו מקורה וליכא פי תקרה], אלא יליפי' מדר' 'בסכת תשבוי' דדוקא עד כ' אמה אדם יושב בצל סוכה [אבל למעלה מל' יושב בצל דפנות].

לר' יונה ת"ק דפסל כ' אמה היינו כשיש כ' אמה מסוף הדפנות לסבך דכיון שיוכל להניח נסר רחב ד' לכן דנים את גובה הסוכה מהנסר עד הסבך ושאר הסוכה כשרה מדין פסל [א.ה.ל. לכאז' צ"ב יצמד אינא דפנות ו"ט נסר זה, וצ"ל דאנא ו"ט משום גוד אסיק מסוף הדפנות וכדין גבה סוכה בשפת המג, אבל אי"ל דאיכא גוד אסיק אפי' למעלה מגובה הדפנות דא"כ אפי' איכא ק' אמה היא אצל צ"ב כ'יצד איכא הכשר סוכה בנסר ד"ט, ושמא משום לבדו לדופן, אמנם לקמן ב' כ' בביאור הגר"ח"ק דבעי ד"ט על ד"ט, וצ"ע], אבל הק' דא"כ הול"ל סוכה שהיא נתונה למעלה מל' אמה לדפנות.

לר' בא בשם רב ה"מ דסוכה למעלה מל' פסולה בסוכה קטנה של ד"ט על ד"ט שאינה מחזקת אלא ראשו רובו ושלחננו דהוי כלול של תרגולים, אבל אם היתה מחזקת יותר כשרה.

לר' יאשיהו ה"מ דלמעלה מל' אמה פסולה כשאין הדפנות מגיעות לסבך אבל אם מגיעות לסבך אפי' למעלה מל' אמה כשרה משום דשלטא ביה עיניה.

תניא דר' יהודה הביא ראייה לשי' **מסוכתה של הילני המלכה** שהיתה גבוהה למעלה מל' אמה וחכמים לא מייחו בה, **[וא"ל שאל מיהו לפי שהיא אשה, כיון דהיו לה בנים ת"ח], וש"מ דלא כר' בא** כיון דאין דרכה של מלכה לשבת בסוכה של זע"י טפחים, **אבל אין להוכיזו דלא כר' יאשיהו**, כיון דדרכה של מלכה לשבת בסוכה שאין הדפנות מגיעות לסבך.

נסר ו"ט על ד"ט **בסוכה הגבוהה מל' אמה** ואין בין הנסר לסבך כ' אמה ומבעי האם נחשב ליה לנסר דפנות, **ר' הושעיה** חסדקה איתמר חשבי **לאורי** שבין הנסר לדפנות כאורי הפוסל בג"ט או כסבך פסול הפוסל בד' אמות ואיכא דופן עקומה לנסר, **ולר' יוסי ב"ב** פשיטא דאינו סבך פסול דאין סבך פסול כשר עד ד' אמות אלא היכא דנעשה חלק מדופן פי' דופן עקומה, ובהכ"ז לא חיז לדופן, אבל ר"ה סבר דאמר' דופן עקומה בכל מקום, **וב' מיישא הק' מ"ט ר"ה** הסתפק ולא פשט מר' בא דאמר' על המשלשל דפנות מלמעלה למטה דאם יש ג"ט מהאזין פסול, אבל אמר ר' בא דאם יושב בגובה הדפנות כשרה אף דהקדקע אמר רה"י מ"מ חשבי' לסוכה ממקום שישבתו, והוכיח כן ר' בא כיצדו דאין ד' הגבלט מהכותל ע"ג המים ויש בו נקב כמלאות מים וחוצצי חורי רה"י אין ממלאין בשבת מכרמלית לדף זה דהוי רה"י אא"כ עשו לה מחיצת י"ט ואמרו דה"מ אם המחיצה שקועה במים כמלואו דלי וס"ל ר' בא דהוי ממלא מרה"י לרה"י ככה"ג, אבל אמרו דאינה ראיה ולכן ר"ה הסתפק כיון דיש חצי כרמלית ואסור למלאות משם קר מדברגנן ובהכ"ז אין מהא חצייה לומר דוד אחיז ולכן יכול למלאות מים, אבל בסוכה כ' 'בסוכות תשבוי' וצריך למדוד מהקרקע.

ג' סוכה שאינה גבוהה י טפחים פסולה מדיוס דסריה סרוחה היא, ואין אדם דר בדירה סרוחה. **עשיריין** מדבר הפסול לסיכון אין ממעטין בסוכה, ומדבר הכשר לסיכון ממעטין בסוכה, ונ"מ הלכה שהיה סוכת כ' אמה ולפסול סוכת י"ט.

מיעוט גבוה בקרקע **הסוכה** בעל **ותבן** בקרקע הסוכה אין ממעטין מגובה הסוכה דאין אדם מבטל דחוי למאכל בהמה, וכן אמרו דאין ממעטין **אם עלו בה עשבים** דה"ז ראוין למאכל בהמה, אבל **עפר וצורות** ממעטין.

מקור לשיעור מחיצה י טפחים, **למ"ד דאמה היא ו"ט ילפי' מכפותר דכ'** 'נוועדת ליה לטעם ודברתי מעל הכפותר' ופי' בבבלי דמעולא אין ירדה שכינה משה מ"ט כ' **מן**

השמים דברתי עמכם' וילפי' דאף מעל הכפותר היא רשות אחת, והיינו י"ט כיון דאין ט' טפחים והכפותר שלא נאמר בה מידה וילפי' מ'פני' דאין פנים פחות מטפח [אבל לא ילפי' דהוי טפח מפחות שבכלים דדילמא דנילף מיר' ששיעורו בכל שהוא], וצ"ל דילפי' מ'פני' בזמן שהוא מרשע את הרוחות בזמן חתיית במדבר ועפ"ז היו בוניא את המשכן אבל אין ללמוד בזמן שהיה במשכן בין דאין דהלא מגדל י"ט בתוך רה"י אינו רשות בפנ"ע ומותר להשתמש ממנו לבית כיון דרה"י עולה עד הרקיע, ולמ"ד דאמה היא ה' טפחים ילפי' מעגלות, והק' מנין דהעגלות היו י"ט ואפי' גמירי שהיו י"ט חק' מנין דהגבוה י"ט חלק רשע לעצמו והלא העגלות היו כיון צב פי' **קמרטסה** תיבה שיש בה חור למעלה ואמנם פשיטא דחור הוא רשות בפנ"ע, אבל תק' מנין דתל י"ט הוא רשות בפנ"ע, אבל אמרו דילפי' בזמן שהיו מושיטין מזה לזה והיו העגלות תרוטות מגולות, ופי' בבבלי דה"ז אין להעביר מרשות לרשות דומיא דמשכן שהיו מעבירים מקרקע לעגלה.

שיעור בית, תנן במעשרות בית שאין בו ד' אמות על ד' אמות פטור ממוזה ומעקה ואינו טובל למעשר, ואמר **רבי** דאפי' ליכא ד' מחיצות אם יש ד' אמות הוי בית, **ולר"ש** ד' דפנות אית' ש' שאין ד' אמות, **ולר' יהודה** ג' אמות ד' דפנות [א.ה.ל. במעשרות גרס בבבאי הירוח"ק כ"ה הגר"א י"ט ויסי' וכן' בהמשך סוגיית הגמ', א"נ אפש"ל כגי' הקה"ע, דאמר ר' יהודה אע"פ שאין ד' אמות ד' דפנות], והנה ר' יהודה ס"ל דסוכה טובלת למעשר, וכן חייבת ממוזה משום דבעי סוכה דירת קבע ולכן מלשינו ר' יהודה אף למעלה מל' אמה, ומסתבר דר' יהודה דחה דהיה תנאי ואפי' ליכא ד' דפנות ור' אמות הוי בית, אבל הני תנאי לא יודו לר' יהודה.

ד' מנין דפנות הסוכה לרבנן ג' דפנות, **ולר"ש** ד' דפנות, **ז"א** דילפי' לרבנן 'סכות', 'סכות', 'סכות' ג"פ א' לסבך וב' לדפנות ושלישית מדבריהן, ולר"ש ד' דפנות דילפי' 'סכת', 'סכת', 'סוכות' לשון רבים דהיינו ד' א' לסבך וג' לדפנות ורביעית מדבריהן, **ונ"א** דאין דפנות הנוספת מדבריהן אלא ילפי' מ'סוכה הלא לצל יומם' אחת לסבך ודפנות ע"פ הפסוק הניג'ל, **וה"א** [סוכה תהא לצל' אחד, 'למחסה ומסתור' אחד, 'מזרם וממטר' לרבנן חד, ולר"ש זרם ומטר הם שטים.

דופן שלישית לרבנן, תניא שטים כהלכתן ושלישית אפי' טפח, ור"ח תני שטים של ארבעה כגון א' בדרום וא' במזרח רחוק ג"ט מדין לבדו א"נ מדין עומד מרובה ושלישית אפי' טפח מרחיק מדופן מזרח טפח.

יש שהסתפקו האם ב' כהלכתן בעי דוקא עריבן זה בצד זה ושלישית סמוכה להם, אולי' דאף כ' זה כנגד זה וטפח סמוך להם, וכן יליה"ס בדופן ד"ט האם יכול להניח באמצע בין ב' דפנות ובצד אחד יש יותר מג"ס, ויסוד הספק בב' הספקיות דשמא אין פיצות נדון כפתח דוקא בדופן שלישית ורביעית אבל לא בדופן שניה, **ור' יסא** הכשיר וראה מחצר שעמודים מקיפין אחתה חותיה ויש ש' עמודים רחבים ו"ט שיעור סוכה קטנה ואפי' מפולשים, ואין לדחות מדתניא דדוקא אם הב' דפנות עשויות כהלכתן כשרות ואם אלו פסולות והיינו שאינם עריבן כיון דפסולות כשאין אלו כנגד אלו אבל אם אלו כנגד אלו דלמא אפי' אינם כעריבן כשרות, פי' אחר [ג"פ חות' ומהרש"ל דהספק בב"ט באמצע כשנתן באמצע [בין דופן ו"ט לטפח] ויש ג"ט מכל צד והסתפקו ואמר אמרי' לבדו מב' צדדים, [והא דתנן דמקיפין בקנים י"ל דבעי אליבא דר' יהודה דדוקא בשארית הקיפול] ור' יסא הכשיר והוכיח מחצר שיש בה לבדו מב' צדדים, והא דפסלו בשאינם אלו כנגד אלו אינן בזה ובנסו וכן יצא [א.ה.לפי' ופי' צ"ל דפשטו מחצר המוקפת לב' הספקיות אע"פ שהנדון שונה].

מקום השלישית טפח, יש שאמרו בשם רב דצריך שנייה משוך מהכותל פי' מרוחק מסוף הכותל כנגד הסוף השני דאל"ה אין הכשר סוכה אלא מקום שיש ג' דפנות, [כנגד הדופן או באיכלוס], ולשטואל מיהא אפי' חסר לדופן [וכן אמרו בשם רב וכן הודה רב לאחר שעלו אליו ופסלפו עמו דבר], **ולרבי"ל** צריך להעמיד דוקא סמוך לדופן כדין לוח' דאי משוך הרבה פסול, א"נ אפשר אף בסמוך ג"ט לדופן, ואף דבלחי בעי דבוק [דאל"ה אחיא אורי מהאי גיסא ומהאי גיסא

ומבטל לדון מ"מ תוס' דשאני טפח סוכה שהוא דאז, אבל לעיל הובא דר"א שהוא מדבריקן.

צורת הפתח בכללים שבת וסוכה, נעץ ד' קנים בד' זוויות וקשר בהם גמי מלמעלה, הו' 'פיאה' צורת הפתח וכמציאה להפסיק לכלאים, וכדין צוה"פ לענין שבת. **רוחב צוה"פ**, לר"ל מהני צוה"פ לכלאים אפי' ביותר **מי' אמות, ולר"ל** אף בשבת מהני צוה"פ עד י' אמות, [ומעשה ברי יוחנן בן נורי שמיעט צוה"פ מי' אמות לפחות מי' אמות ע"י קורות ועצים דוקרנים עצים משופים כמין דקר עד שמיעט מי' אמות, דס"ל אף בכלאים לא מהני].

דעת ר"ל במחיצת שבת, ר' זעירא אמר דאין צוה"פ לענין שבת ביותר מי' אמות, והוכיח ר' חגי **מ'מתניתא**: ומקיפים בקעה הגדולה מי' אמות ע"י ג' חבלים דהוו יחד טפח, זה למעלה מהם בפחות מג"ט דהוי מחיצה, ומהא דלא סגי בחבל אחד מוכח דלא מהני צוה"פ ביותר מי' אמות.

מקום הנחת חבל צוה"פ, ר' יונה אמר דהתפתקו האם צריך להניח חבל צוה"פ מלמעלה או מן הצד [ואם מהני מן הצד כ"ז דמהני למעלה לפי שיותר נראה צוה"פ, אבל אי בעי מלמעלה לא מהני מן הצד], ונ"מ דאי בעי מלמעלה אין ראהי דלא מהני צוה"פ ביותר מי' אמות **מ'מתניתא דג' חבלים** הג"ל, כיון דאיירי בעשה מן הצד ולכן בעי ג' חבלים אבל מלמעלה לעולם גמי בחבל אחד, **ואין להק' בעי** הרביתא דהלא מ"מ א' בעי מלמעלה מ"ט לא ינה מלמעלה, ואי בעי להניח לחבל צוה"פ מן הצד מ"ט בעי ג' חבלים, כיון דעשאן דקרים שא"א להניח ע"ג, ולכן מניח ג' חבלים מהדג, [א.ה. עי' בגי הגרא' כלאים לח: דאכן לדעת ר' יונה א' בלית דר"ל מהני צוה"פ בשבת אפי' ביותר' מי' אמות].

ה' גובה צוה"פ בכלאים מהני אפי' ק' אמה ולא דמי לקורה דאם הגביהה מלעלה מ' מקום ימעת כדי שטולטס בה העין, **וגובה צוה"פ בשבת, לר' יודן** לא מהני צוה"פ יותר מגובה כ' אמות כקורה, **ולר' יוסי** אף לענין שבת מהני צוה"פ גבוהה ק' אמה, ואע"פ דקורה רק עד כ' אמות מ"מ שאני צוה"פ דמצלת רק אם עשה מד' רוחות ול"מ מחיצה תחילה אלא בעי שיהו הקנים ע"ג הקרקה משא"כ קורה המצלת מרוח אחת.

סוף תקרה לצוה"פ, טטרפוליות סוכות שמשוכות ע"ג הגפנים אינם נחשבים לצוה"פ ואסור לטלטל תחתיהם לפי שאינם יכירים ונראים כסוף תקרה, [ור' ירמיה התיר לטלטל תחת ד' עמודים שעליהם קורות].

צוה"פ בסוכה מהני לדופן סוכה [ולר' אבהו אין להורות יתיר צוה"פ בסוכה וקו' דל"מ צוה"פ בשבת החמורה מסוכה, אבל ממעשה דר"י בן נורי מוכח דמהני צוה"פ בשבת אבל ביותר מי' אמות, ומ"מ אלא כפי חידיהא], **סוף הסכך** לכוע' אינו נחשב לצוה"פ כיון דלא נעשה לצוה"פ.

שיעורי מחיצה בכלאים, פירצה פחות מג"ט, כסתום, ואם היו העמודים ברוחב מג"ט עד ד"ט ואירי בניהן יותר מג"ט ועומד מרובה על הפרוך, מותר לזרוע אף כנגד הפרוך, ואם הפרוך מרובה דיש יותר מי"ט בין העמודים, אסור אף כנגד העומד כיון דאין עומד ד"ט, [ונ"ע להבמשן], ואם היו קנים מד"ט עד י' אמות ועומד מרובה, מותר, ואם הפרוך מרובה מותר לזרוע דוקא כנגדם דכל פס ד"ט נחשב למחיצה כפנ"ע, ואם היתה הפירצה יותר מי' אמות דלא מצטרפים הקנים ול"ו, אפי' עומד מרובה לא יזרע אלא כנגד העומד.

שיעורי מחיצה בשבת, הנה במחיצת שבת אין י"מ בין כנגד העומד לכנגד הפרוך אלא בעי מחיצה מקפת לכל רה"י, ולכן עד ג"ט בין הקנים, כסתום, ומד"ט עד י' אמות, מותר רק אם עומד מרובה על הפרוך, ויותר מי' אמות של פירצה אפי' עומד מרובה אינה מחיצה דפירצה י' אמות מבטלת למחיצה.

מג"ט עד ד"ט **לר' חנינה** כיון דיש כאן ג"ט פירצה ואין ד"ט של עומד כדי להצילה אין מצטרפים להיות מחיצה [אבל קנים אע"פ שאין בהם ג"ט מ"מ גם אין פירצה של

גט], **ולר' יוסי בר בון** אע"פ שאין בקנים ד"ט מ"מ כיוון דעומד מרובה על הפרוך הוי מוחיצה, [א.ה. צ"ל דהני אמוראי נח' גם בכלאים].

ראשי פסל היוצא מהסוכה נדון כסוכה, יש שאמרו דה"מ אם יוצאים ע"פ כל הסוכה.

פסל שלא כנגד הדופן שאין שם דפנות, נ"א דמהני וישנים תחתיו, **וי"א** דלא מהני, ואילה"ק דאי לא מהני מה החידוש בפסל נד"מ חמתה מרובה מצלתה וקמ"ל דלא דבעי בכל הסוכה צלתה מרובה, [וה"ה בכל חלק בסוכה, אם רוב הסוכה צלתה מרובה כשרה].

חמתה מרובה מצלתה פסולה ומשמע דמחצה על מצדה כשרה, ומאיךדן בסוכה המדובבלת בסך פסול כשרה ומשמע דמחצ"מ פסולה, ויל' דשאני התא דאם נכשיר ממחצה יש לחוש שהאילן יגדל בלא ויהא רוב סכך פסול, אבל בעלמא מחצ"מ כשר.

פ"א ה"ב

1 סוכה ישנה פ"י שעשאה קודם לחג ל' יום ולו התכוין לשם סוכה, **לב"ש פסולה, ולב"ה** כשרה דא"צ לעשותה לשם חג, ומ"מ כדי שיהא ניכר שדר בה למצוה, **י"א** דיגביה בה טפח על טפח, ונ"א דיגביה כל שהוא על פני כולה, אבל תוך ל' יום דשואלין ודורשינן בהלכות החג סתם העושה סוכה התכוין לשם חג.

מצה קודם ל' יום אף לב"ה אי לא עשאה לשם פסח חיישי' שלא דקדק בה מחמץ ובפמ"ג מ"ז ס" ת"ס ותרמ"ג דייק מהיר"ו דלא בעי לשמוה, אבל אפשר לדחות דלא איירי הכא בלילה הראשון.

סוכת הרועים מפני השרב, **וסוכת היוצרים** למכור בה כשרה ככה' דלא בעי לשם חג, [ובבבלי חילוק, וסוכות הפנימית פסולה כיון דדר בה כל השנה], **סוכת הכותים** או גוים אם עשויה כהלכתה פ"י שנעשית לשם צל ולא לצניעות בעלמא כשרה, ואם עשויה שלא כהלכתה פסולה.

ברכת הסוכה, העושה סוכה מברך **לעשות סוכה**, ואם **עשה לאחרים** מברך **לעשות סוכה לשמו'** והראש"ש גריס 'על עשיית סוכה' דכל מצוה הנעשית ע"י אחר מברך 'על', ואי גריס' כנ"ל פ"י מהשרש"א דאדארי כב"ש דבעי חג [וכשעושה לעצמו מעשיו מוכיחין עליו], וע"ע ק"נ [סוכה פ"ד אות פ']. **וכן צריך לברך זמן** בשעת עשיית הסוכה.

נכנס לישב בה מברך **לישב בסוכה, ומשבירך עליה** **ביליל יו"ט הראשון** אי"צ לחזור ולברך עליה למצוה שאינה פוסקת שהוא מצווה בין ביום ובין בלילה. **חשב** ליל יו"ט הראשון מברך זמן על היום.

פ"א ה"ג

העושה סוכתו תחת האילן כאילו עשאה בתוך הבית ודרשי' בבבלי מדכ' 'בסכת' חסר ש"מ דבעי סוכה שאינה תחת הסוכה, ולא תחת האילן, ולא תוך הבית. **ב' מסכין זע"ה** העליון חמתו מרובה מצילתו והתחתון אין חמתו מרובה מצילתו, נ"א דמצטרפים אם יש בהם עד י"ט דהו"א הכשר סוכה וחולק רשות לעצמו, **וי"א** ד"ט שהוא מקום חשב ווק' עליה הלא מצינו אהל טפח דהוא גם מקום חשב.

סוכה ע"ג סוכה העליונה כשרה והתחתונה פסולה, **ולר' יהודה** אם אין דיוורין בעליונה, ואפי' ראוי לדיוורין ורק אין בה דיוורין התחתונה כשרה, [וש"מ דאפי' ראוי לדיוורין כשרה מדאמרו אפי' התחתונה כשרה' דבתי עלה דאם רוצה לזרז בעליונה יכל אדם רוצה לזרז בתחתונה כיול, והלא אין אדם אומר אלא אם אינו מצינו כסדר על הראשונות].

פ"א ה"ד

פריסת סדין בסוכה, פירס על הסכך סדין מפני החמה או תחת הסכך מפני הנשר פסולה וסדין מקי"ט ופסול לסיכון, וכן אם פירס ע"ג הקינוף פסולה דאינו יושב בסוכה דהאולא מפסיק בניהן. **פרס סדין לנוי** מן הצד כשרה, **ולמעלה** לר"ח פסולה דמסכך בדבר הפסול, **ולר' יוסה** אם לא עושה להגן אלא למאותה כשרה.

פורס והוא ע"ג נקליטי המיטה לפי דנקליטין הם שנים [בראש ומלגרות המיטה] ואי"ז אהל, לבבלי לפי שאין בה גג טפח, ולירי' דהוי כעושה חלל באצילי ידיו שאינם כקועין.

פ"א ה"ה

1 אופן הפסול בהדלה מחובר על הסכך, הדלה על הסכך גפן, דלעת, קיסוס או שקודם הדלה ואח"כ סיכך ע"ג פסולה, ואם הרוב היה מהסיכון וחבטן ועירבן או שקצצן לאחר שהדלה כשרה, **ר' בא** אמר דה"מ דקצצן כשרה אם הדלה אותן לכך לשם צל וכנ"ל דלא בעי לשם חג, אבל לא לא הדלה לשם כך וכ"ש אם עלו מאילניו על הסוכה פסול משום 'תעשה' ולא מן העשוי, **ור' אחא** אמר ה"מ אם אחר שקצצן נענעו את הסכך דהוי כמו סתירה ובנין, ואמרו דלא דבעי דוקא הדלה לשם כך או דוקא נענע אלא **מהני** אפי' אם רק הדלה לשם כך אע"פ שלא נענע, או נענעו אע"פ שלא הדלה לשם כך.

דבר המקבל טומאה פסול לסיכון ולכן סיכך **בשליבות הסולם** פסולה וה"מ בנקבות שיש להם בית קיבול, אבל בזכרים כשרה.

סיכך באצירי פשתן אף שלא טוה פסולה ואף דאינו מקי"ט מ"מ פסולה מדרבנן מפני שנשתנית צורתה, אבל **בהוצני פשתן כשרה** דאצירי לא נפצן. **סיכך בחבילי סיב** [אי"ל דפליגי בה אלא -] הגדל סביב הדקל כשר דצורתו עומדת, **ובחבילי פשתן** פסול כיון דנשתנה צורתו.

דבר שאין גידולו מן הארץ ומקבל טומאה כ"ל פסול לסיכון, **לר' יוחנן** מדכ' 'חג הסוכות תעשה לך' וגו' 'באספן מרגני' מיקבין **מפסולת גורן** קש שנבטאה ויקב וזמורת ואשכולות וקייבין אתה עושה סוכה ול"א יחד עם גורני ויקב עצמו ונימא דאף המקי"ט כשר כיון דכ' יקב לאחר שנעשה אין וי"א שכן בו, **ולר"ל** מדכ' 'ואד יעלה מן הארץ' דענינ' הוו גידולו דקשע ואינם מקי"ט [וסוכה ליפ"י מענינ' כבוד], וכסד"ל לר' לר' ר' עקיבא **מפני מהקרקע, אבל לר' עניני** באים מלמעלה וכאדם השולח לחברו חבית עם היין וה"ז המטר והענינים באים מהשמים, ולר"ל דמי הארץ למשלח קופה לחברו שימלא לו חיטים משלו, [ובבבלי תבתיני מבאר דנח' האם גשמים הם מיים של מעלה או של מטה, ולפ"ז אינו דומה למשל].

פ"א ה"ו

אין מסכנין בחבילות קש או עצים או זרדים לפי שנראה כמניח לאוצר ליישבע על הגג דאף דלא בעי להניח לשם חג מ"מ בעי להניח לשם צל, ואפי' מניח אח"כ לשם צל לא מהני משום תעשה ולא מן העשוי, ואמרו **אין חבילה פחותה מכה'** אבל פחות מכה' קנים אינה בגזירת חבילה, **ונאם התירן** כשרות לסיכון.

טומאה בידות סיכון נאמאל, הנה אף שאין עץ מקי"ט אבל די פרי מביא את הטומאה לפני והיינו בקוצר לאוכל אם **קצר בשבילם לסכך** אין הדין מקי"ט דלא יחיל' בחיבור בין דאי האוכל מרובה הסך כיון פסול לסוכה, ואם אח"כ חישב למאכל מהני מחשבתו לקי"ט ובהכ"ג שהוכשרו ואמרו דלאחר שיעשה כג' מצוותיו אחזיר לגורן לה"ס' כיון דיש די להכשר [וכמבואר בר"מ טומאת אורון ה', ג'] האם אמרי' דמהני מחשבתו לאחר הסיכון או דבעי הכשר שני.

קצר בשבילם למאכל ואח"כ חישב לסכך, [הורה רב כאחרים ד-]אין מסכנין ואי"ה הקשים מרובים על האוכל והידות כיון דכל הכלים יורדין לידי טומאה במחשבה ואין עולין מטומאתן אלא ע"י מעשה.

לתנא דמתנ' הכל כשר לדפנות ואפי' אלו הפסולין לסיכון, **ולתנא ר' יאשיהו** כל הפסול לסכך פסול בדפנות דכ' 'וסכות על הארון את הפירות' דהדופן קריי סכך, ומכאן דאין עושין דפנות מדבר המקבל טומאה.

פ"א ה"ז

ח סיכון בנסיון לר' יהודה מסכנין, ולר"מ אין מסכנין, **לר' ירמיה** נח' ר"י ור"מ האם גזיר' גזירת תקרה כיון דהוי מסכנין בנסרים של ד"ט וס"ל לר"מ דחיישי' שיאמרו מ"ל לישב בסוכה מ"ל לישב בבית, ובנסר משופה ג"כ ס"ל לר' ירמיה דלר"מ פסול מהא דפסל לכך בשבילי הסולם ואף דאין דוקא בשבליים שהם נקבות לפי שיש להם בית קבול צ"ל דס"ל לגמ' בדיית קיבול העשוי לחבית אינו בית קיבול והבזרחה דאיכא גזירת כלים **לר' יוסה** נח' ר"י ור"מ בנסרים משופים האם איכא גזירת כלים שיבואו לסכך בכלים, ובנסר רחב

ד"ט גי'כ ס"ל לר' יוסה דלר"י כשר (נכדוהר ר' יוסה בביהמ"ד הגדול, דאטער ווארע היינט כר"י).

העניני נסר רחב ד"ט ווערט **עוויני שאינו רחב ד"ט**, לשמואל כשר, ולר"י ור"ל כשר בין לאורן רוחב הנסר ובין לרוחב עוויני כיוון דאין סכך פסול אלא בד' אמות וכדאינא למ"ד לקמן הי"א, [ומ"מ לכ"ע אין ישנים תחתין], ונ"מ בסוכה שיש בה ג' דפנות וסכך פסול מפסיק על כל הרוחב דל"א הדונסר מפסיק ואין כאן סכך שמכאן ומכאן מצדו, **ובשם ר' המנונא למאן דאסר** והוי סכך פסול ה"נ פסל אם מניח נסר על עוויני, [אבל ק' על ר' המנונא ממתני' דסוכה שאין מחזקת ראשו רובו ושולחנו יכול להביא נסר להשלים ג"ט במשך הסוכה וק' להלאה אם מניח על עוויני הנסר ג"כ פסול לר' המנונא, ואי"ל דמניח על אורוכי כיון דא"ר שלא יישן תחתיו].

עוד אמר ר"מ דאם נתן נסר רחב ד"ט כשרה דאין סכך פסול פוסל מהצד אלא בד' אמות דהוי כדופן עקומה אבל לא יישן תחתיו.

פ"א ה"ח

תקרה של נסרים דר"ט **שאין עליה מעזיבה** טיט **לר' יהודה ב"ב**ה"א או מפקפק דאליה"ה הוי תעשה ולא מהעשי ואו נוטל אחד מביתניים ונותן לשם סכך והוי עשייה מעליא, **ולב"ש** מפקפק ונוטל דאי לא יפקפק אכתי הוי תעלמיה, ואי לא יטול אכתי איכא גזירת נסר, ומשום גזירת תקרה ליכא לב"ש משום דנטל אחד מביתניים, ולב"ה ליכא כלל גזירת תקרה וכדאמר ר"י לעיל ה"ז, **לר"מ** לא נח' בי"ש ובי"ה בדבר ולכו"ע [אן] נוטל אחת מביתניים ואי"צ לפקפק ומהני לב"ש דלא יהא בכך תעלמיה, ואמרו לר"מ לכ"ע אף יכול לפקפק ולא לייטול אחת מביתניים ואף דאית ליה לר"מ גזירת תקרה מ"מ מהני הפקפק, וקמ"ל דמהני פקפוק לגזירת תקרה, ול"א דלר"מ בעי דוקא נוטל משום גזירת תקרה.

פ"א ה"ט

ט המקרה סוכות **בשיפודים** שמה תחת **וארכות המיטה** אם יש ריוח ביניהן כמותן כשרה **ע"י** שנייה שאין ביניהן דכל שאין הפסול מרובה כשרה, והנה **תניא בבבא מציעא** **אם יש יותר מכמותן, לחבריא הפי'** כיון דאין טפח נכנס לתוך טפח ולעולם מחע"מ מהני אלא דא"א להכניס מחצה למחצה ולכן אם יש ריוח שיכנס כמותן שרי וה"נ ס"ל לתנא דמתני', א"נ לתנא דמתני' מי בריחו כמותן ע"י שיעדיו ק"ל על השפודין ומצא שוה לפסול אבל לתנא דבריתא חייש שלא יעדיו ולכן בעי ריוח יותר מכמותן, **אבל ר' בא** הק' דהלא כלי זכוכית טפח נכנס לתוך טפח לוי דדבר קשה אפשר להכניסו לדבר טפח ולכן צ"ל דמתני' תניי 'כמותן' היינו שיש ריוח עד שיהא נכנס ויוצא כמותן והבדיתא קאי על הריוח, ולפי"ז בעי סך כשר יותר מהפסול.

החוטט בגדיש לעשות לו סוכה אינה סוכה, **לר' יוחנן** גזירה מדרבנן משום דנראה כאצור, **ולר' חייא** אינה סוכה משום דכ' 'תעשה' ולא מן העושי, ונ"מ אם ישב בסוכה זו לר' יוחנן יצא יד"ח, ולר"י לא יצא.

פ"א ה"י

דופן י"ט תלויה פחות מג"ט מהארץ כשרה, וביותר מג"ט **לת"ק** פסולה ול"א גוד אחית היאט שהגדיים בוקעין בה, **ולר' יוסי** כשרה דאמר' גוד אחית כמו דאמר' גוד אסיק **ברופן י"ט** וכשרה אע"פ שאין הדפנות מגיעות לסכך.

מחיצה תלויה בשבת **אליבא דר' יוסי**, **לר' יוחנן ר' יוסי** התי' מן מחיצה תלויה דוקא בסוכה שהיא אסור עשה, אבל לא התי' ר' יוסי **מחיצה תלויה בשבת** משום שהיא אסור סקילה ונ"מ בברז בין ב' חצירות ולת"ק דעירובין פ"ח אין שניהם אפיק אצ"כ שיהא מחיצה תלויה אוגנו, [ולר' יהודה תניא מחיצה אפיק על גובה החצר], ואף לדטלטול בחצר אינו אלא מדרבנן מ"מ י"ל אסור שבת חמיר טפי דיש בו סקילה, **ולר' חנינא ר' יוסי** התי' אף לענין שבת מהא דכשהגיע שר אחד לציפורי התי' ר' ישמעאל בע"ר יוס' לטלטל ע"י יוליו שנהיגו גבוה ג"ט מהפקקע, וכן א"כ משום דס"ל יוליו ישמעאל כאביו, וכן ריב"ז צ"ל דר' יוסי התי' אף בשבת מהא דאמר דר' יוסי דהכא ור' יהודה דגשרים דשרי ע"י פי תקרה אף שאין ד' חמיצות [ולאד כחכמים] ור"ח בן עקביא ס"ל מחיצה תלויה דאמר רחב"ע דמטלטלין בכצוצרה למעלה מהים דיכול למלאות מים דרך נבק ד"ט בתוכה, ומשום י' פי תקרה

[וכן להתי' רחב"ע על התלמידי **בעצה שבים** משום דאינו מוסיף הבל, והוא **אוליגטיט** לרווחץ במערה ומי נטבירא דלחכמים לא יביא בידו שמת' יסחוט ולרחב"ע שרי].

הרחיק את הסיכון ג"ט מהדפנות במשך הסוכה פסולה דאורי ג"ט פוסל בסוכה.

פ"א ה"א

שיעור סכך פסול הפוסל בסוכה, בית שנפתח וסייך ע"ג אם יש ד' אמות מהכותל לסיכון פסול, **וי"מ** משום דסכך פסול פוסל בד' אמות ואף אם יש ד' אמות לרוחב כל הסוכה, [אבל אויר פוסל בג"ט], ומ"מ אף בפחות מד' אמות אין ישנים תחתיו וכדין טיט הנרוק משלים למקוה אבל אין טובלין בו וצ"ע דמשמע דסכך פסול מכשיר סוכה קטנה דלא דנוהר לא לישן תחתיו ראשו ורורבו אף שהסוכה קטנה, **ונ"מ** דסכך פסול פוסל ב"ר אלא דעד ד' אמות הוי דופן עקומה וכאילו הדופן מתעקמת עד הסכך.

פ"א ה"ב

י סוכה העשויה צרציר שאין לה גג, אלא הניח ב' דפנות עקומות זו לזו, או שמסכה לכותל, **לר"א** פסולה לפי שאין לה גג, ולחכמים כשרה, **ומודה ר"א** אם היתה נתונה ע"ג אבנים והיתה גבוהה מהארץ והיינו אבנים שיש בהם טפח וקרדיה אהל אין דלהכשר סוכה בעי יו"ט, ולגי' היר' דגרסי' 'או שהיתה גבוהה וכו' י"ל דכשרה ע"י ד' אבנים א"פ שיש אויר ביניהן א' ע"י' בנין טפח לאורך הסוכה, וכן מודה ר"א דהעושה סוכה כבית יער הלבנון כבית שבנה שלמה שהיה בגנה קורות עקומות זו לזו.

מחצלת קנים לת"ק גדולה סתמא לסיכון אבל אם עשאה לשכיבה מק"ט ואין מסככין בה, ואם עשאה לסיכון אין מק"ט ומסככין בה, **ולר"א** בין גדולה ובין קטנה סתמא לשכיבה ואם עשאה לסיכון מסככין בה וכן מק"ט **י"א** דמח' ת"ק ור"א הסאם סתמא לסיכון או סתמא לשכיבה דוקא במחצלות אושא העשויה מקנים רכן, **וי"א** דלר"ע מחצלות אושא עשויות לשכיבה, ומחצלות נטבירא מקנים קשין עשויות לסיכון ומח' ת"ק ור"א בשרא מחצלת אפי' בדי"ט אפשיל ה"נ במת' דר"ט, א"נ מיטה שאני ואין נפסלת עד דאיכא י"ט, [תוס'], [ולא דמי להא דמותר לפרוס על נקליטי המיטה דנקליטין הוי כטליתו והכא הוא וטליתו תחת המיטה], וכן מבואר מר"ג שאמר על טבי עבדו שיועד הוה פסול מסוכה ולכן ישן תחת המיטה, [והא דר"ג היה נוטן תפילין לטבי ולא מניח בידו חכמים וס' ד'ישן תחת המיטה ולא בסוכה מחמת אימת ר"ג י"ל דשאני הכא כדי שלא לדחוק את החכמים ולא ישב חוץ לסוכה כדי לשמוע דברי חכמים ויש ראשונים דפי' דהק' אי משום אימת ר"ג מ"ט לא חזי לן [סוכה].] **ר' יהודה** מאי דישנו תחת המיטה בעפי חזקנים ולא אמרו דבר, תנה א"ל דר"י ס"ל כת"ק והטעם דיישנו כך מפני שתלמוד שבאו ללמוד דוחה מעשה, כיון דס"ל לר' יהודה דאין התלמוד דוחה ממעשה, [אמנת דמבואר בפסיקא דאין למ"ד דהתלמוד דוחה ה"מ מבואר שאפשר לעשותה ע"י אחרים], אלא כוונת ר"י דהטעם שלא אמרו דבר משום דס"ל לר"י דשרי לישן תחת המיטה בסוכה, וס"ל לר' יהודה דאין המיטה מפסקת, והא דאמר ר' יהודה בסוכה תחת הסוכה **ואם** אין דיוורן בעלינוה התחתונה ושרי ומבואר דאי ש' דיוורין פסולה כיון דיש אהל מפסיק ואף הדוא אהל מסכך כשר, י"ל דהתם יש חלל אחר שמפסיק והיישב בתחתונה אינו יושב בחלל עליונה משא"כ תחת המיטה.

הישן

פ"א ה"א

הישן תחת המיטה בסוכה לת"ק לא יצא יד"ח ומבואר בבבלי דאיריי במיטה יו"ט, ולמ"ד לעיל פ"א ה"ז דסוכה תחת סוכה פסולה אפי' בדי"ט אפשיל ה"נ במת' דר"ט, א"נ מיטה שאני ואין נפסלת עד דאיכא י"ט, [תוס'], [ולא דמי להא דמותר לפרוס על נקליטי המיטה דנקליטין הוי כטליתו והכא הוא וטליתו תחת המיטה], וכן מבואר מר"ג שאמר על טבי עבדו שיועד הוה פסול מסוכה ולכן ישן תחת המיטה, [והא דר"ג היה נוטן תפילין לטבי ולא מניח בידו חכמים וס' ד'ישן תחת המיטה ולא בסוכה מחמת אימת ר"ג י"ל דשאני הכא כדי שלא לדחוק את החכמים ולא ישב חוץ לסוכה כדי לשמוע דברי חכמים ויש ראשונים דפי' דהק' אי משום אימת ר"ג מ"ט לא חזי לן [סוכה].] **ר' יהודה** מאי דישנו תחת המיטה בעפי חזקנים ולא אמרו דבר, תנה א"ל דר"י ס"ל כת"ק והטעם דיישנו כך מפני שתלמוד שבאו ללמוד דוחה מעשה, כיון דס"ל לר' יהודה דאין התלמוד דוחה ממעשה, [אמנת דמבואר בפסיקא דאין למ"ד דהתלמוד דוחה ה"מ מבואר שאפשר לעשותה ע"י אחרים], אלא כוונת ר"י דהטעם שלא אמרו דבר משום דס"ל לר"י דשרי לישן תחת המיטה בסוכה, וס"ל לר' יהודה דאין המיטה מפסקת, והא דאמר ר' יהודה בסוכה תחת הסוכה **ואם** אין דיוורן בעלינוה התחתונה ושרי ומבואר דאי ש' דיוורין פסולה כיון דיש אהל מפסיק ואף הדוא אהל מסכך כשר, י"ל דהתם יש חלל אחר שמפסיק והיישב בתחתונה אינו יושב בחלל עליונה משא"כ תחת המיטה.

פ"א ה"ב

י"א הסומך סוכתו לכרעי המיטה לת"ק כשרה, **ולר"י** אינה כשרה אא"כ יכולה לעמוד בפני' **י"א** כיון דפנות הסוכה נסמכות במיטה חשבי' לקרקע הסוכה במיטה ונמצא דאין י"ט בסוכה, **ונ"א** משום דאין מסככין ע"ג דבר המקבל טומאה דחייש' שיבוא לסכך במיטה עצמה, [ונאדמרו וכולם כשרות ולפניה היינו משכסך ע"י יתירות], **אבל** דא"כ כיצד היו אנשי ירושלים משלשלין מיטותיהן לפני חלונותיהן והיו מסככין ע"ג ע"כ דטעמא דר"י משום דאין מהמיטה לסכך י"ט.

פ"א ה"ג

סוכה מדובללת שצילתה מרובה מחמתה כשרה, **י"מ** מדוללת דלה בסך וכשרה אם צילתה מרובה מחמתה, **ונ"מ** מדובללת מעורבת בסך פסול אחר וכשרה הדפסול בטל ברוב, ולחן מ"ד אמרו עוד במתני' דסוכה **שצילתה** מרובה מחמתה **כשרה**, פ"י כשאינה מעורבת בעי רוב סכך כשר.

סוכה המעורבת כשני בית אע"פ שאין הכוכבים נראין בתוכה כשרה, **ונ"מ** דדוקא בדיעבד אין הן הכוכבים נראין תחתיה כשרה, **ולא** לכתחילה כשרה כיון שהיו הכוכבים נראין תחתיה, ואמרו דה"מ בכוכבי חמה וזחוריי חמה, אבל כוכבי לילה אי"צ שיראו אפי' לכתחילה.

פ"ב ה"ד

סוכה שאינה על הקרקע, סוכה **בראש העלה** או **ראש הספינה** כשרה אע"פ דמיטלטלת ואינה קבועה, ועולין לה ביו"ט, ואיירי בעומדת באלמין נמל שיש שם הרים ויכולה לעמוד ברוח מצויה [דאי' בעומדת על הארץ פשיטא דכשרה, ואי בעומדת בים הלא נח' ראב"ע ור"ע אי' כשרה ותנתי' משמע דלכו"ע כשרה].

יב' ג' אמרו מחיצה שאינה קבועה ועתידה להינטל אינה **מחיצה**, **ר"מ** דלחכים דס"ל דאין עושים לחי בדבר שיש ברוח חיים כיון דיכול לבזוז, אבל לת"ק עושין וה"נ נח' כלפי גולל [שמניחים על הקרב] אם עשאו מבניה, ת"ק מטמא משום גולל, ור"מ מטרה לפי שאינו גולל, **ר' יוסי** דבית שבספסיה אינו מביא את הטומאה כיון שאינו עומד ברוח מצויה, **ראב"ע** דמעשה בר"ע שעשה סוכה בספסיה והפרייתה הרוח ושאלו ואלו הינן סוכתן.

סוכה בראש האיל או **הגמל** כשרה ואין עולין ביו"ט גזירה שמת' תילשו, וסוכה העשויה **ב' דפנות בידי אדם וא' באילן** או **איפכא** כשרה ואין עולין לה ביו"ט, **ג' בידי אדם וא' באילן** כשרה ועולין דכל שינטל האילן ויכולה לעמוד כשרה.

עירוב שנתנו באילן למעלה מ"ט מבואר דעירובין דאינו עירוב, ועירוב למטה מ"ט הוי עירוב ואסור לטלטלו, ואם הניח **למטה מג"ט** הוי עירוב ואף מותר לטלטלו, והא דלמטה מ"ט הוי עירוב אע"פ שאסור לטלטלו י"ט משום דטלטול זה הוא שבות וכל שאסור בשבת משום שבות לא גזרו בביהש"מ ויכול לייטול בביהש"מ, אבל למעלה מ"ט אינו עירוב כיון דאיירי ברחב ד"ר הדיו רשות בפנ"ע, ואיכא איסור דא' על הוצאה מרשות לרשות ולפי"ז **ה"מ** דאינו עירוב אם רה"ח מקפת אותו מכל צד אבל חושבי משתמשי אפיק יכול לטלטל דרך שם בביהש"מ, ומיירי באומר שביחתי תחתיו דמעלי מ"ט.

נתן עירוב בכלכלה ונתנה באילן מ"ט מעלה מ"ט **הוי עירוב ואסור** לטלטלו, ולמטה מ"ט מותר לטלטלו, והטעם דלמעלה מ"ט אסור לטלטלו והוי עירוב כיון דמיירי שאין ד"ט אלא ע"י ההכללה ולכן יכול להפוך את הכלכלה ולבטל רה"י שבה וליכא רה"י, וש"מ **דהנות על ספסל ברה"ח גבוה י"ט ורחב ד"ט** דמותר לטלטלו כיון דיכול להפוסק, והא דעת' במתני' דב' דפנות באדם וא' באילן וכו' כשרה ואין עולין ביו"ט ומבואר דאין משתמשים בצדיי אילן בשבת, ומ"ט מותר לטלטלו, **יש שת'** דבסוכה איירי מלמעלה שהניח את הסכך על האילן וחושבי משתמשי באילן עצמו, ואף הוא דאסרי' בסוכה היינו תלמי' חפצים על הסכך מ"מ חשיב משתמש בסכך עצמו. [וכן תנייתו בכלכלה חשיב משתמש בכלכלה עצמה], אבל בכלכלה איירי מן הצד וכה"ג שרי ליתן בה, [אבל אי"ל דהק' משתמש באילן גופיה כיון דלא הביאו למתני' דבציה שהיא מקור הדיו, ועוד דהיה

לו להביא מעיקר הברייתא מדינת דברייטא דעירובין מלמד דאם נתן לפי"ז יש ללמוד זה מזה דברייטא דעירובין מלמד דאם נתן עירוב ע"ג האילן אסור לטלטלו והוי משמש ע"ג האילן, וממתי' דעירובין דאם חקק נקבים בצד האילן ותחב יתדות וסיכך ע"ג כשרה ועוליו לא ביו"ט [ומבאר דדוקא יתדות אבל חקק מ"מ קורה אסור, ועוד צ"ע דאם נתן בעיקר האילן יש ללמוד ממתי' דביצה ולא מעירובין וצ"ע], ור' יוסה תי' דאין להשתמש אפי' בצידי אילן והברייתא דעירובין אתאי כרשב"א דהתיר להשתמש בצידי בהמה בשבת וה"נ בצידי אילן.

פ"ה ה"ה

יג סוכה בין האילנות ואינו מסכך עליהם אלא ע"ג יתדות, אלא דהאילנות הוו דפנות כשרה ועולין לה ביו"ט, ול"ח שמא ישמשו באילן.

שלוחי מצוה כגון ההולכים ללמוד תורה והמקביל פני רבו וההולך לפדיון שבויים **פטורים מהסוכה** דהנעסוך במצוה פטור מן המצוה, אבל ר' חונא הלך למנות חכם בעין טב ללמוד חכם, וי"מ הדלך להימנות לקידוש החודש וכיון דארייר בסוכות צ"ל דהיינו לחשב לחודש הבא ולא שתה עד שנכנס לסוכת ר' יוחנן סופר דגופתא ואף דמעיקר הדין היה פטור מ"מ החמיר ע"ע.

חולה פטור מסוכה, ואפי' חולי שיען בו סכנה דאם דבעי כעין תדורו ודרך החולה לילך למקום שיקל עליו החולי, וכן משמשי החולים משום דעסוקין במצוה, ומעשה ברשב"ג שחשש בעיניו והתיר לו ר' יוסי ולכל משמשי לישן חוץ לסוכה.

שושבינן וכל בני החופה, י"א פטורים מהסוכה דאין שמחה אלא בחופה ו"א לאכול בסוכה ולשמוח בחופה דאין שמחה אלא במקום סעודה, ולא חייב לעשות סוכה בחופה כיון דר"א לשמוח בסוכה של ג' דפנות, ומבאר לקמן דר' יוסי ור"א אמרו **למי שהיה שושבין שישן בסוכה** משום דפילגי על מאן דפטר דאפטר לשמוח בסוכה, א"נ ס"ל דליכא פטור שניה כיון דאינו משמח בשניה.

שומרי העיר ביום, פטורים ביום אבל בלילה חייבים, ושומרי העיר **ביום ובלילה** פטורים ביום ובלילה, וה"מ בשומרים מפני גייסות אבל שומרי ממון חייבים כשומרי גנות ופרדסין החייבים בסוכה, ובבבלי תניא דפטורים ושמן נח' הבבלי והירי, וכן שומרי גנות ופרדסין פטורים דדוקא נשא"א להם בסוכה אבל אם יכולים לשמור בסוכה חייבים בסוכה, אבל שומרי גייסות פטורים אפי' ביכולים בסוכה, ופי' בלבושי שדר [תר"מ ט'] דמשום הצלצול נפשות לא אטרוהו רבנן, [ובגמ' לאח' כ' בדאפטר לטרוח אחרי שתימה אינו נפט'].

אבודמא מלחא ישן לפני חנותו וא"ל ר"ח שישן תוך סוכתו כיון דעוסק הוא רק בממון, א"נ משום דיכול לעשות סוכה לפני חנותו.

ר' אלעאי הלך להקביל פני ר"א בלוד וא"ל וכי אתה משבתי הרגל חוץ לביתך הלא אין שבחו של ת"ח להיות מניח ביתו ברגל דכ' 'ושמחת בחגך', 'ושמחת אתה וביתך', ור"ז הלך לברית מילה ולא טעם כלום ולא ידעו האם משום דלא התפלל מוסף או משום דלא היה אוכל חוץ לביתו ברגל.

אוכלין עראי חוץ לסוכה, אבל אין ישינם עראי חוץ לסוכה, לחבראי כיון דאדם נמשך בשנתו, ולר' אילא פעמים די בשניה מועטה, ונ"מ בהעמיד שומר על שנתו דליכא למיחש שירדם, אבל לר' אילא אסור.

פ"ה ה"ו

ריב"ז לא טעם חוץ לסוכה, ועוד ר"ג לא אכל שתי כותבות ושתה דלי של מים אף דמיס ופירות שרי חוץ לסוכה אפי' הרבה אלא אמרו שיעלו לסוכה וקמ"ל דליכא יוהרא במחמיי שלא לאכול חוץ לסוכה.

ר' צדוק אכל פחות מכביצה ונטלו במפה משום נקיות אבל ס"ל דאין נטמ' בפחות מכביצה ואכלו חוץ לסוכה כיון דהוי פחות מכביצה, וקמ"ל דת"ח יכול להקל לאכול עראי חוץ לסוכה, וכיון דלא אכל כביצה לא בירך אחרי' ברכהמ"ז וכר"י בפרק ג'

ושאכלו ואף לא ברכה אחת בורא נפשות והוי"א צ"ע שיעור, אבל לפניו בירך דאסור להנות מהעולם הזה בלא ברכה.

הא דאמרו דכל שטעון אחרי' ג' ברכות ואומרים לפניו המוציא לחם מן הארץ וכל שאינו טעון אין אומרים אייל דקאי על כלם פחות משעור ברכהמ"ז כיון דהויא מברכים אלא אמרו כן על מיני קדירה שאין מברכים עליהם המוציא אלא מונוט.

פ"ה ה"ו

סעודות החג לר"א יד' סעודות חייב לאכול בסוכה א' ביום וא' בלילה [נדכ' בסוכות 'תשבו' וכ' 'ופתחו אהל מועד תשבו וימם ולילה' אף סוכה יום ולילה אף דכ' 'שבעת ימים', **ולחכמים** אין לדבר קיצצה ויכול אף להתענות אבל אין סכא [ולפ"ז כיו"מם לילה' דאם אכיל אוכל בסוכה וכן שינה בסוכה], מלבד ליל יו"ט הראשון, לר"י בשם ר"י משום דילפי' טו' טו' מפסח דדדוקא ליל הראשון חובה אבל שאר ימיים רשות, והסתפקו בגדו הליפתא האם אסור לאכול מהמנהג הלומעלה ודעת' ר' יוסי בער"פ [ואף דבכל ערש ויו"ט לא יטעם עד שתחשך, מ"מ אמרו דהלכה כר' יהודה בער"פ וכר' יוסי בער"ש ואוכל עד שתחשך, א"נ דאפי' סמוך למנחה אסור, אבל פשטא דגמ' משמע דללא ההיקש אי"צ להכנס כלל כשהוא תאב לאכול], עוד הסתפקו האם בעי כזית דגן ולא מהני מיני תרגימא [ואף דמצד סעודת יו"ט חייב לאכול פת מ"מ יכול לאכול עד כביצה חוץ לסוכה, א"נ משום דבעי כזית שמא אי"צ אכילת ערס בלילה הראשון].

תשלומין ליום הראשון, לר"א מ' שלא אכל ליל יו"ט הראשון משלים בליל יו"ט האחרון לחשבו יד' סעודות והה"א לא אכל בשאר ימים, א"נ 'משלים' היינו כקרבן תגיגה דמי שלא חגג ביו"ט הראשון משלים כל הרגל ויו"ט האחרון, [ניתבאר בהמשך ע"ד בדעת ר"א], **לחכמים** אין תשלומין ביו"ט אחרון ועו"ז נאמר 'מעוות לא יוכל לתקון וחסרון לא יוכל להמנות', י"א דאף לחכמים כ' ז' חובה לאכול ולו"ד ביום הראשון [נתנ' על ר"י הג"ל בדעת חכמים], וי"א דלא פליגי אלא אי לא כיון לצאת יד"ח חייב כל שבעה להשלים את אכילת החובה.

יד' הא דלר"א יכול להשלים ביו"ט אחרון של חג אף דס"ל דיד' סעודות בסוכה י"ל 'דלמצוה הושווה' התוס' פי' דאכילה בסוכה' היא רק מצוה אבל חייב להשלים 'אכילה' אפי' ביו"ט אחרון, וי"מ דתק' את יד' סעודות ותנן בהשלמה רק על ליל יו"ט הראשון, וכן' דאמאי אין להשלים את הישיבה בסוכה, אבל 'הושווה' י"ל לחכמים בחיוב אכילה בלילה הראשון וס"ל דאפטר להשלים אפי' בלילה האחרון [ועי' מהרש"ל, ולפי"ז משלים אינו תשלומין אלא כדיו תגיגה וכנ"ל].

מי שלא עשה סוכה קודם הרגל לא יעשה ברגל ולא משום איסור מלאכה בחו"מ או דבעי סוכה הראויה לשבעה אלא משום קנס, וראיה מדתני בר קפרא דאי נפלה סוכתו ברגל מותר להקימה ברגל.

פ"ה ה"ח

מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושולחנו בתוך הבית, **ב"ש** פוסלין [אבל אם יש כדי ראשו ורובו ושולחנו אף שאין שולחנו שם והיינו טפח, כשרה וגמצא דשיעור סוכה זעיר], **וב"ה** מכשירין, ואמרו בי"ש לב"ה דאין להבית ראיה ממה שהלכו זקני ב"ש וזקני ב"ה לבקרא יוחנן החורוני שישב כששולחנו בתוך הבית כיון דאמרו לו דאם היית נוהג כך לא קיימת מצות סוכה **מימך** במשיגות שבכבלי הגי' 'ולא אמרו זקני ב"ש דבר', ותוכיחו כ"ל דהודו זקני ב"ש לוקני ב"ה, ואמנם בסוגיא דתרוומת דהללן נראה דב"ש הווו דמאמרו הלכה כב"ש והיינו ממה דאמרו ב"ש ולא השיבו ב"ה דבר.

ביטול תרומה טמאה בטוהרה, תנן בתרומות סאה תרומה טמאה שנפלה למאה סאה תרומה טוהרה, בי"ש אורסי' [דסברו ב"ש אין היתר אלא יתד דעם חולין], ולא הקא' סאין בדין תרומה טמאה מספק, וכו' מתירים דהטומאה בטלה במאה טוהרה, ותנן התם 'לאחר שהודו ר"א תירום ותשרף' [דרר"א לשי' דאני אמור זו שהרים היא שנפלה] ולחכמים אבדה במיעוטא [ואי"צ הרמה] וישבו לדון מי הודה למי עד ששמעו את ר' חזקיה בשם ר' יהודה כ' לוי דלא הודו ב"ש לב"ה אלא

במקום זה, תהא אין להוכיח דב"ש שהווד מרתנן 'המערבה יין תרומה מכלי נזוג וגעג טב"י בקילוחו וטב"י שני עושה את החבית שלישי אבל אין הקילוח שהוא שלישי מטמא את שאר המשקה ולכן אמירו **דיעלה אם יש בו א' ומאה** וקמ"ל דניצוק אינו חיבור לטומאה, ולכא"ו אי ב"ה הודו לב"ש נמצא דמשנה לא כב"ש ולא כב"ה אף אין להוכיח כן, **דלילמא** ב"ה הודו ומתנ' זו כב"ה קודם שהודו לב"ש, **אבל יש להוכיח** מר"א דאמר להרים והלא ר"א שמונ' ומתלמידי בי"ש וככ"א אמר להרים ושמ"ד דב"ש הודו [וכ"מ במתני' זצ"ע ההר"א, ועי' מהרש"א נדה ז:], עוד מוכח דב"ש הודו דהנה מבואר במתני' דהתם דב"ה אמרו לב"ש כיון דהטוהרה אסורה לזרים וטמאה אסורה לכתנים שפיר יש לבטל, ואמרו להם ב"ש דדוקא חולין הקלים מעלים אבל תרומה טוהרה אסורה לזרים אינה מעלה, אבל מצניו דב"ה השיבו דאם טוהרה שהיא במיתא אצל לזרים שהלכו זקני ב"ש וכו"ה לבקר שהיא בעשה אצל כהנים [טוהרים] שתעלה, ומכח דמטאה זו הודו ב"ש לב"ה.

ב"ה זכו שהלכה כמותן לפי שהיו מקדימין את דברי ב"ש, ועוד שהיו רואין דברי ב"ש וחוזרים בהם [אבל דק' דילמא התנא הקדים דברי ב"ש ולא ב"ה, וראיה מהמשנה מד' התנא נשתנו שהלכו זקני ב"ש וכו"ה לבקר וכו' והלא הול"ל זקנינו וזוקנינם].

פ"ה ט"ט

הפטורים מסוכה, **נשים** ו**עבדים** הפטורים ממצות עשה שהזמן גרמא, [קטנים פטורין מסוכה, ותניינו בקטן הצריך לאמו, י"א קטן שצריך שאמו תכנינו כשנפנה, וי"א כשנעזר משנתו קורא אבא ואינו נח עד ששמינה, אבל שמאי הזקן החמיר ופיחת את המעזיבה וסיכך ע"ג לתיוקו שילדה כלתו.

קטן שאי"צ לאמו חייב בסוכה מדרבנן משום חינוך, ומ"מ יצא בעירובו של אמו ואפי' לא יזיתה לו ע"י אחר דכגופה דמיא אין כדרכו אחריה.

פ"ה ט"י

טו ישיבת הסוכה, כל ז' ימים עושה אדם את סוכתו קבע להיוות כל עיקר דירתו שם, ואת ביתו עראי דכ' 'בסכת תשבו' ואין תשבו אלא תדורו, וכדכ' 'ורשתם אותה וישבתם בה' שיהא אוכל ומטייל בסוכה, ומעלה כליו לסוכה.

רידו גשמים, מותר לפנות מהסוכה משום מצטער משיעור שתרסח המקפה בתשיל לא רך חגל עבה בקורא כך, ולו"ד מקפה של גריסין אלא אפי' של כל דבר, [גשמי החג הם סימן קללה ומשל לעבד שבא למזוג כוס לרבו ושפך קיתון מים על פניו כאמור לו א"א בשימוש].

מצטער פטור מהסוכה לו"ד מפני הגשמים אלא אף מפני השרב ומפני היתושין, ר"ג ור"א היו נעצרים ונכנסים כל הלילה דמשפטקין הגשמים חור לישן בסוכה אפי' כמה פעמים, [ואחד מתלמידי רבי הורה לאחד מקרובי הנשיא דאם יצא אין מטריחין אותו אבל לא שמע לעובדא דר"ג ור"א].

לולב הגזול

פ"ה ט"א

לולב הגזול פסול וכן **היבש**, ו**של אשירה** ושל **עיר הנדחת** פסול.

קטס ראשו או נפרצו עליו נתלים ואינם מחוברין לשדרה אלא ע"י אגודה פסול, **נפרדו עליו**, **חל"ק** כשר, **ולר' יהודה** איצדנו מלמעלה כדי שיהיו עולין עד השדרה.

ציני הר הברזל כשרות אף שהעלין מועטין בשדרה ומרוחקין זה מזה, מ"מ כשר אם מגיע ראשו של זה לעיקרו של זה.

כל לולב שיש בו ג"ס כנגד אורך ההדס וערבה ועוד טפח כדי לנענע כשר.

להערות והארות וקבלת הגליון, ניתן לפנות במייל: lishim.klile@gmail.com

כמו"כ ניתן לקבל את הגליון בנקודות ההפצה ובמייל של 'מכון תמציתי הש"ס': 7692282@gmail.com